5-8. SINIFLAR

АДЫГЭБЗЭ
АДЫГАБЗ

ADIĞECE ÖĞRETİM MATERYALİ

Doğu (Kabardey) ve Batı (Adigey) Lehçeleri

• MODÜL 3 •

Yazarlar
İlhan Aydemir
Ayşe Tufan
Talih Altınışık
Şeyma Kanbek
Aylin Öz

DEVLET KİTAPLARI
İKİNCİ BASKI
……………………………………,2019

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ....:6251
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ....:666

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Proje Yürütücüsü
KAFFED
Kafkas Dernekleri Federasyonu

Editör ve Program Geliştirme
Yrd. Doç. Dr. Sinem Vatanartıran

Ölçme ve Değerlendirme
İlhan Aydemir

Rehberlik
Özlem Aydemir

Müzik
Betal Yivan
Engin Met / GINNİ

Ressam
Asiye Erin

Grafik Tasarım
Abdulkadir Polat

Bu kitabın hazırlanmasında destek veren Düzce Üniversitesi Çerkes Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyeleri **Doç. Dr. Susana Shkhalakhova** ve **Doç. Dr. Ruzana Doleva**'ya, Maykop'tan **Prof. Dr. Raya Unarokova** ve filolog **Madina Pashtova**'ya, Nalçik'ten **filolog Masirat Bekanova**'ya ve **Hatokşoko Gazi Adığe Dil Derneği**'ne, **KAFFED** olarak sonsuz teşekkür ederiz.

ISBN 978-975-11-4151-4

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 23.08.2016 gün ve 9002543 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün .... gün ve .... sayılı yazısı ile ikinci defa .... adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

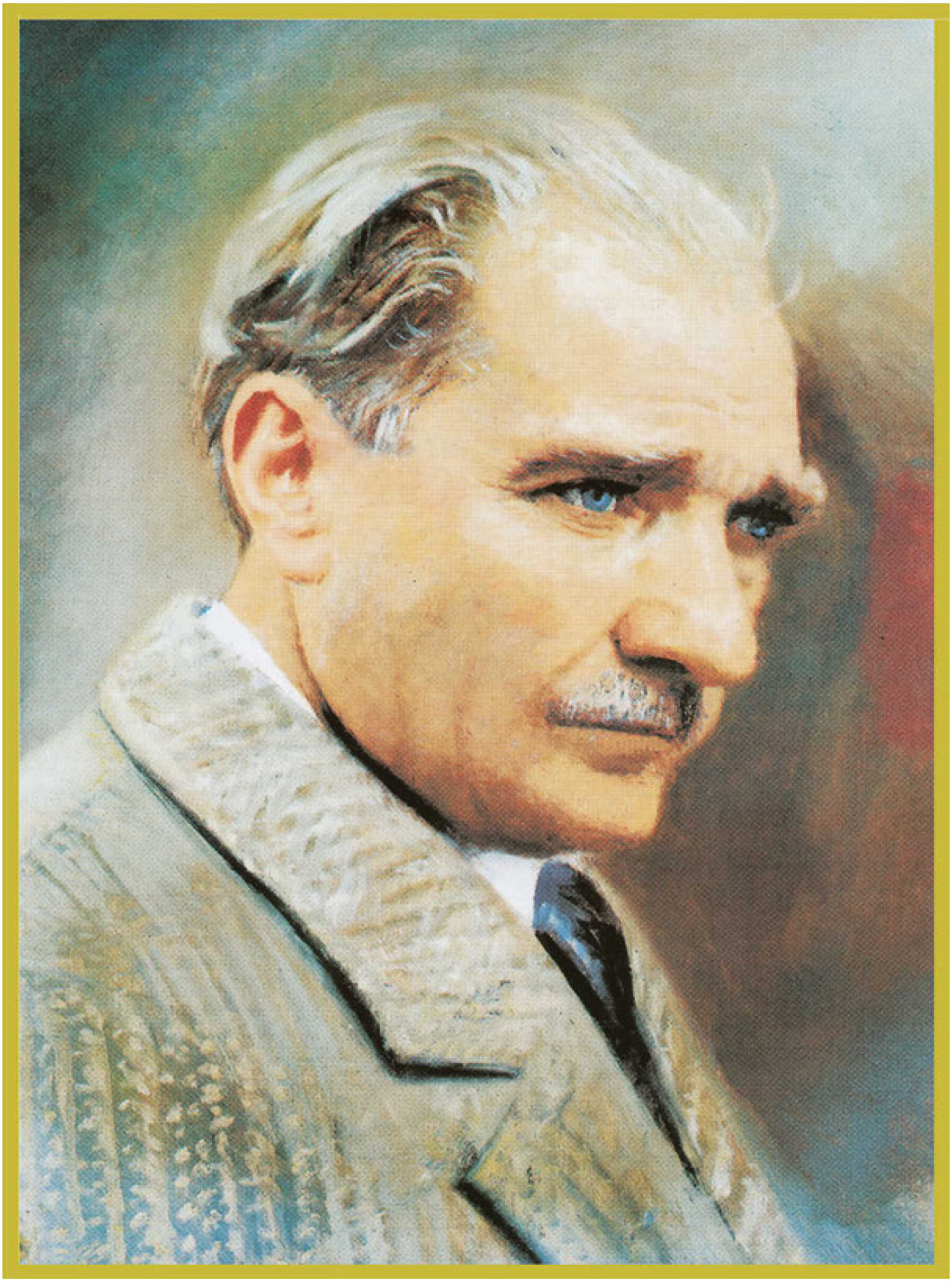

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KİTAP HAKKINDA GENEL BİLGİ

Orta okulda okutulan 5-8. Sınıflar Yerel Diller ve Lehçeler seçmeli dersi kapsamında Adiğe dili (Batı ve Doğu Lehçeleri) için hazırlanan öğretim programına uygun olarak yazılmıştır. Seçmeli dersler yönetmeliğine göre, öğrenciler herhangi bir seçmeli dersi istedikleri sınıfta seçebildikleri için, bu kitap ta modüler sisteme uygun olarak, 5-8. sınıf öğrencilerinden bu dersi üçüncü defa seçecek olanlar için hazırlanmıştır. Modül 3 kitabı, Avrupa Birliği Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde belirtilen dile ilişkin yeterlilik düzeylerinden, A1.2 temel düzeyinin dil becerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Kitapta, hem Batı hem de Doğu lehçelerinde, Rusya Federasyonu'na bağlı Adigey Cumhuriyeti ve Kabardey Balkar Cumhuriyeti'nde resmi dil olarak seçilen lehçeler kullanılmıştır. Adiğecede Kiril alfabesi kullanılmaktadır. İlk iki modülde, bu dile ait seslerin ve alfabenin öğretimi öncelikliydi. Bu modülde ise seslerin ve alfabenin öğretimi tamamlanmış, öğrencilerden bu alfabe ile daha akıcı okuyup yazmaları beklenmektedir.

Modül 3'de dört temel dil becerisinin de (dinleme, okuma, yazma, konuşma) geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Modül 1 ve Modül 2'de olduğu gibi, üniteler temalara göre oluşturulmuş ve her temaya uygun A1.2 seviyesinde dil kullanımı ve aktif kelimeler belirlenmiştir. Konuşma becerilerinin gelişmesi için, metin içindeki diyalogların, ayrıca rol yapma, doğaçlama, drama gibi yöntemlerle tekrar edilmeleri önerilmektedir. Bu modülde yazılı ifadelerin oranı artırılmıştır ve Modül 1 ve 2'ye göre öğrencilerin okuma becerilerinin gelişimine daha fazla yer ayrılmıştır.

• MODÜL 3 •

ÜNİTE İÇERİKLERİ

Alfabe		2-3
ÜNİTE 1. EVİMİZ ДИ УНЭР ТИУНЭ	**Dil İşlevleri:** Kişisel fikirleri ifade etmek (bence), bir şeyden önce veya sonra olan eylemleri ifade etmek (önce / sonra). **Aktif Kelimeler:** Dernek, köy, iyi dilek konuşması misafir, misafir evi, ev, tuvalet, banyo, oda, mutfak, bahçe, dinlenmek, misafir ağırlamak, evin bölümleri.	4-5
ÜNİTE 2. ALIŞVERİŞ ЩЭХУЭН ЩЭФЭН	**Dil İşlevleri:** Sıfat tamlaması (ucuz kalpak), gelecek planlarını ifade etmek (gelecek zaman). **Aktif Kelimeler:** Kalpak, ucuz, pahalı, hediye, fiyat, kaymak, müzik aleti, pşine, şikepşine, phaçiç, el sanatı, müzikolog, kıyafet, boynuz, bayrak, şarhon, yarın, haftaya, gelecek ay, gelecek yıl, seneye, iki gün sonra, üç hafta sonra.	18-19
ÜNİTE 3. TATİL DÖNÜŞÜ ЗЫГЪЭПСЭХУГЪУЭ НЭУЖЬЫМ КЪЭГЪЭЗЭЖЫН ЗЫГЪЭПСЭФЫГЪОМ ЫУЖ КЪЭГЪЭЗЭЖЫГЪУ	**Dil İşlevleri:** Birisine yapılan şeyi ifade etmek (sana aldım), geçmişte yapılan şeyleri ifade etmek (geçmiş zaman). **Aktif Kelimeler:** Havaalanı, dönmek, anlatmak, özlemek, yakışmak, satın almak, dün, iki gün önce, üç hafta önce, geçen hafta, geçen ay, geçen yıl, beş saat önce, efsane, hikaye, Nart, Sosruko, ateş, fırtına, donmak, Olimpiyat Dağı, at, kale, duman, dev, meşale, gürlemek, kor parçası, buz.	28-29
ÜNİTE 4. HATIRALAR ГУКЪЭКIЫЖЬХЭР ГУКЪЭКIЫЖЬХЭР	**Dil İşlevleri:** Aile üyelerini tanıtmak, sebep ve sonuç ilişkilerini ifade etmek (için). **Aktif Kelimeler:** Akraba, hala, teyze, amca, dayı, kuzen, aile ağacı.	42-43
ÜNİTE 5. ELBİSELERİM NEREDE? СИ ЩЫГЪЫНХЭР ДЭНЭ ЩЫIЭ? СИДЖАНЭХЭР ТЫДЭ ЩЫI?	**Dil İşlevleri:** Nesnelerin pozisyonlarını ifade etmek. **Aktif Kelimeler:** Altında, üstünde, oturarak durma, ayakta durma, yatarak durma, bir şeyin içinde yatarak, oturarak, ayakta durma.	56-57

АДЫГЭ АЛФАВИТ Doğu (Kabardey) Lehçesi

А	Э	Б	В	Г	Гу
Гъ	Гъу	Д	Дж	Дз	Е
Ё	Ж	Жь	З	И	Й
К	Ку	КI	КIу	Къ	Къу
Кхъ	Кхъу	Л	Лъ	ЛI	М
Н	О	П	ПI	Р	С
Т	ТI	У	Ф	ФI	Х
Ху	Хь	Хъ	Хъу	Ц	ЦI
Ч	Ш	Щ	ЩI	Ы	Ъ
Ь	Э	Ю	Я	I +а,э,ы	Iу

АДЫГЭ АЛФАВИТ Batı (Adigey) Lehçesi

А	Б	В	Г	Гу	Гъ
Гъу	Д	Дж	Дз	Дзу	Е
Ё	Ж	Жъ	Жъу	Жь	З
И	Й	К	Ку	Къ	Къу
КI	КIу	Л	Лъ	ЛI	М
Н	О	П	ПI	ПIу	Р
С	Т	ТI	ТIу	У	Ф
Х	Хъ	Хъу	Хь	Ц	Цу
ЦI	Ч	Чъ	ЧI	Ш	Шъ
Шъу	ШI	ШIу	Щ	Ъ	Ы
Ь	Э	Ю	Я	I +а,э,ы	Iу

1 Едаlуэ

Фемыдаlуэ щlыкlэ, упщlэхэм жеуап ефт.

1 – Пэрытрэ Жансетрэ дэнэ щылэхэ?

2 – Хэт абыхэм зрагъэцlыхур?

3 – Зрагъэцlыхуам Пэрытрэ Жансетрэ дэнэ иригъэблагъэрэ?

Фи жэуапхэм фыкlэлъыплъыж.

1 Едэlу

Шъуемыдэlузэ апэ упчlэмэ джэуап къяшъут.

I. Пэрытрэ Джансэтрэ тыдэ щыlэха?

2. Хэт нэlуасэ зыфэхъухэрэр?

3. Нэlуасэ зыфэхъугъэ нэбгырэм тыдэ ригъэблагъэхэрэ?

Шъуиджэуапхэр шъууплъэкlужь.

Аргуэру федэIуэж. ИлъабжьэмкIэ щыIэ упщIэхэм жэуап ефт:

a. Хасэм щIэкIыжа иужь дэнэ кIуахэ?

....

b. Жэбагъы къызэрилъытэмкIэ къуажэр сыт хуэдэ?

....

2 Бзэ хэгъуазэ

Мыбы дыщIэкIыжа **иужь**, Псынабэ фысшэну сыхуейщ.

ИПЭ — ИУЖЬ

ТэкIу зывгъэпсэхуа **иужь**, си ныбжьэгъухэр фэзгъэцIыхунщ.

ИПЭ — ИУЖЬ

Джыри шъуедэӀу. УпчӀэмэ джэуап къяшъут:

a. Хасэм ыуж тыдэ кӀуагъэха?

....

b. Джэбагъ иеплъыкӀэкӀэ икъуаджэ сыд фэда?

....

2 Бзэ хэгъуаз

Мыщ тызчӀэкӀыжьрэм **ыуж** тикъуаджэу Псынабэ шъусщэнэу сыфай.

ЫПЭ — ЫУЖ

ТӀэкӀу зызыжъугъэпсэфыхэрэм **ыуж** синыбджэгъумэ нэӀуасэ шъуафэсшӀын.

ЫПЭ — ЫУЖ

Къуажэм дымыкӀуэ **ипэ**, уи анэм удз гъэгъа къыхуэтщэхунщ.

ИУЖЬ — ИПЭ

Лэжьыгъэ

ИлъабжьэмкӀэ къыщыхьа псалъэхэр къэвгъэсэбэпурэ псалъэуха зэхэвгъэувэ. УпщӀэ дамыгъэ зытет псалъэухахэр упщӀэу зэхэвгъэувэ.

Щапхъэ: шхэн / Ӏэ тхьэщӀын / ипэ

Сымышхэ ипэ си Ӏэхэр сотхьэщӀ.

1. Дыгъэр къухьэн / кӀыфӀ хъун / иужь

. . . .

2. Сэ / жэщ къэс / гъуэлъыжын / дзэ лъэщӀын / ипэ

. . . .

3. Дэ / фильм еплъын / ар / къэкӀуэжын / ипэ

. . . .

4. Дадэ / и деж / кӀуэн / щэхуэн / ипэ / ?

. . . .

5. Уэ / унэ лэжьыгъэ / щӀын / еджапӀэм къикӀыжын / иужь ?

. . . .

3 Бзэ хэгъуазэ

Сэ си гугъэмкӀэ, дэ ди къуажэр Къэбэрдейм и нэхъ дахэрэ нэхъ инрэщ.

Къуаджэм тыкIоным **ыпэ** уянэ къэгъагъ къыфэтэгъэщэф.

ЫУЖ　　　　　　　　　　ЫПЭ

IофшIэн

ЫчIэгъкIэ къэтыгъэ гущыIэхэр жъугъэфедэзэ гущыIэухыгъэхэр зэхэжъугъэуцу. Упчlэ тамыгъэ зиIэ гущыIэухыгъэхэр упчIэ гущыIэухыгъэхэу зэхэжъугъэуцу.

Шапхъ: шхэн / Iэ тхьакIын / ыпэ

Сышхэным ыпэ сIэ сэтхьакIы.

I. Тыгъэ къохьэн / шIункIы хъун / ыуж

....

2. Сэ / чэщ къэс / цэ лъэкIын / гъолъыжьын ыпэ

....

3. Тэ / кино еплъын / ар / къэкIожьын / ыуж

....

4. Тэтэжъы дэжь кIон / щэн-щэфэн / ыпэ / сшырэ сэрырэ?

....

5. О / унэ IофшIэн / еджапIэм къикIыжьын / ыуж

....

3 Бзэ хэгъуаз

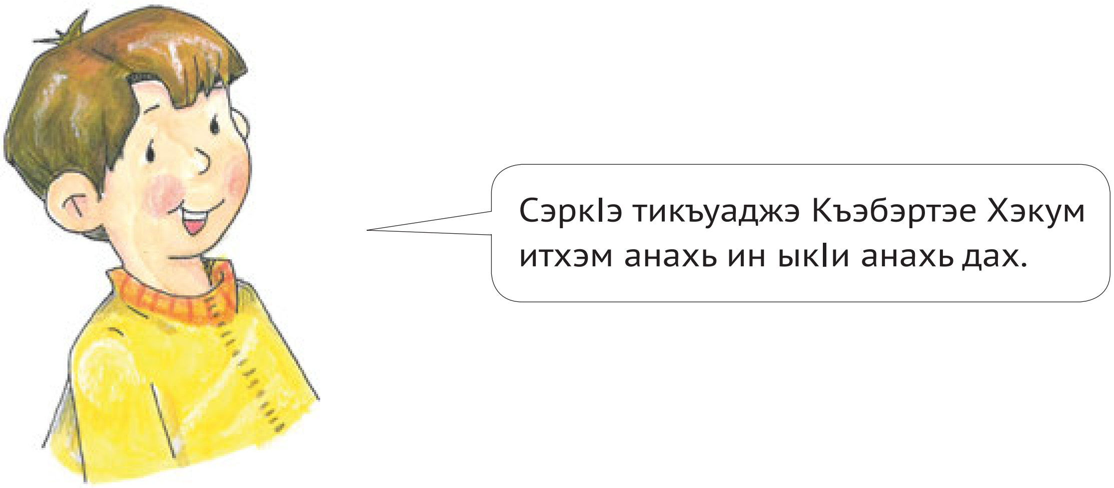

Сэ си гугъэмкIэ, ди къуажэр Къэбэрдейм и нэхъ къуажэ дахэщ.

Сэ	си гугъэмкIэ		Дэ	ди гугъэмкIэ
Уэ	уи гугъэмкIэ		Фэ	фи гугъэмкIэ
Абы	и гугъэмкIэ		Абыхэм	я гугъэмкIэ

УпщIэ: Мы фащэр дауэ къыпщыхъурэ?

Жэуап: ....

УпщIэ: Жансетрэ Пэрытрэ я гугъэмкIэ, Налшык сыт хуэдэ къалэ?

Жэуап: ....

УпщIэ: Фэ фи гугъэмкIэ, мы гъэм «Спартак-Налшык» чемпион хъуну?

Жэуап: ....

4 ЕдаIуэ: Хъуэхъу

ФемыдаIуэ щIыкIэ, упщIэхэм жэуап ефт:

1. Хъуэхъур сыт?

....

2. Сыт щыгъуэ хъуэхъу щыжаIэр?

....

СэркIэ, тэ тикъуаджэ Къэбэртэе Хэкум итхэм анахь дах.

Сэ	сэркIэ
О	оркIэ
Ащ	ащкIэ

Тэ	тэркIэ
Шъо	шъоркIэ
Ахэм	ахэмкIэ

УпчIэ: ОркIэ мы джанэр сыд фэда?

Джэуап: ....

УпчIэ: Джансэтрэ ПэрытрэкIэ Налщык сыд фэдэ къала?

Джэуап: ....

УпчIэ: ШъоркIэ мыгъэ «Спартак-Налщыкыр» чемпион хъущта?

Джэуап: ....

4 ЕдэIу: Хъохъу

ШъуемыдэIузэ апэ упчIэмэ джэуап къяшъут:

I. Сыда хъохъу зыфаIорэр?

....

2. Сыдигъуа хъохъу къызаIорэр?

....

Зэ федэIуэжи илъабжьэмкIэ къыщыхьа упщIэхэм я жэуапхэр фтхы.

1. Жэбагъы и анэм сыт ипщэфIар?

....

2. Жэбагъы и анэм хъуэхъум сыт щыжиIар?

....

3. Жэбагъы хъуэхъум сыт щыжиIар?

....

4. Уэ фи унэм къэкIуа хьэщIэм дауэ уехъуэхъун?

....

5 Зэджэн пычыгъуэ

Фемыджэ щIыкIэ, илъабжьэмкIэ къыщыхьа упщIэхэм жэуап ефт:

1. Адыгэ унэм сыт хуэдэ Iыхьэхэр иIэ?

....

2. Адыгэ унэм и хьэщIэщыр сыт щхьэхуэу щIыщытыр?

....

Джыри зэ шъуедэlужь ыкlи ычlэгъкlэ къэтыгъэ упчlэхэм джэуап къяшъут:

I. Джэбагъ янэ сыд фэдэ шхыныгъоха ышlыгъэхэр?

....

2. Джэбагъ янэ хъохъу къызэlом сыда къыlуагъэхэр?

....

3. Джэбагъ хъохъу къызэlом сыда къыlуагъэхэр?

....

4. О уиунэ къакlорэ хьакlэм сыд фэдэ хъохъуа къыфапlорэр?

....

5 Зэджэн пычыгъу

Шъуемыджэзэ ычlэгъкlэ къэтыгъэ упчlэхэм джэуап къяшъут:

I. Адыгэ унэр сыдэущтэу зэтеутыгъа?

....

2. Адыгэ унэм ихьакlэщ сыд пае унэм хэдзыгъэу ашlыра?

....

ИщIагъымкIэ къыщыхьа зэпсэлъэныгъэм къеджэ, уи жэуапхэр къэпщытэж.

Жэбагъы: Дэ ди унэр пасэрей адыгэ унэщ. Фыхуеймэ ди унэр фэзгъэлъагъунщ. Мыбдежыр сенэщ, адыгэ унэ пэшхэм я бжэхэр мы сенэм пыщIащ. Мыр пщэфIапIэщ. Мыр дадэ и пэшщ. Мыр сэ си пэшщ. Мыри си адэ-анэм я пэшщ. Мо ди гупэм щыфлъагъу унэ цIыкIур хьэщIэщщ. ХьэщIэхэр хуиту щыхьэщIэфын щхьэкIэ хьэщIэщыр унэм пэщхьэхуэу, унэм пымыту ящI. Мыри псыунэщ.

Пэрыт: Фи пщIантIэр сыту инышхуэ, сыту къабзэу зэлъыIуха!

Жэбагъы: НтIэ, Унэ къэс зы пщIантIэшхуэ иIэщ. Ди джэгухэр, зэхэсхэр пщIантIэм щыдощI. Фешауэ къыщIэкIынщ, кIасэ хъуащ. ХьэщIэщымкIэ фынеблагъэ, фэри тIэкIу зывгъэпсэхунщ.

6 Унэм и Iыхьэхэр. ПсалъэщIэхэр.

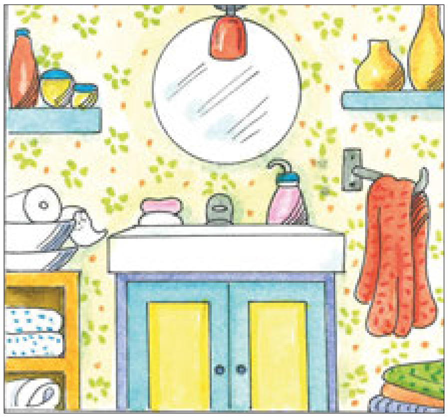

зыгъэпскIыпIэ

пщэфIапIэ

пщIантIэ

псыунэ

зал

зыщыжей пэш

ЫчIэгъкIэ къэтыгъэм диалогэу шъуеджэзэ шъуиджэуапхэр шъууплъэкIужь.

Джэбагъ: Тэ тиунэ пэсэрэ адыгэ ун. Шъуфаемэ тиунэ шъозгъэлъэгъун. Мыр лъэгуц. Адыгэ унэм ипчъэхэр зэкIэ лъэгуцэм тет. Мыр пыты (пщэрыхьапI). Мыр сятэжъ иун. Мыр сэ сый. Мыри сянэрэ сятэрэ яун. Мо шъулъэгъурэ унэ цIыкIури хьакIэщ. ХьакIэхэр рэхьат хъуным пае хьакIэщыр унэм пэчыжьэу ашIы. Мыри псыун.

Пэрыт: Шъуищагу сыдэу ина ыкIи зэгъэзэфагъа!

Джэбагъ: Ары. Унэхэм зэкIэми щагушхо адэлъ, сыда пIомэ тиджэгухэри тизэхэсхэри мыщ щашIы. Шъупшъыгъэщтын, кIасэ хъугъэ. Шъуеблагъ, хьакIэщымкIэ тыжъугъакIу, шъори тIэкIу зыжъугъэпсэфын.

6 Адыгэ унэм изэтеутыкI. ГущыIэ зехьакI.

зыгъэпскIыпI

пыты (пщэрыхьапI)

хэтэ-щагу

псыун

хьакIэ ун

щылъыпIэ ун

Мыр къыщыхъур дэнэ?

Дэнэ фыщыжейрэ?

....

Дэнэ фыщышхэрэ?

....

Уи дзэхэр дэнэ щыплъщIрэ?

....

Дэнэ фыщыпщафIэрэ?

....

Зэрыунагъуэу дэнэ фыщызхэс?

....

ХьэщIэхэр дэнэ щывгъэхьэщIэрэ?

....

7 Унэ план

ИщIагъымкIэ къыщыхьа щIыпIэ нэщIым унэ план щитхъэ. Уи ныбжьэгъуми удэIэпыкъуурэ ирегъатхъэ.

Мыщдэжьыр сыд?

Тыдэ шъущычъыера?

....

Тыдэ шъущышхэра?

....

Тыдэ шъуцэхэр щышъулъэкIыра?

....

Тыдэ шъущыпщэрыхьэра?

....

Тыдэ зэрэунагъоу шъущысыра?

....

Тыдэ уихьакIэхэр щыпхьакIэра?

....

7 Унэм иплан

ЫчIэгъкIэ къэтыгъэ чIыпIэ нэкIым унэ план горэ къышъушIыхь. Уиныбджэгъум унэ планыр къыфэIуат. Ащ егъэшI.

1 ЕдаIуэ

Пэрытрэ Жансетрэ фэеплъ къащэхунущ. Иджыпсту бэзэрым щыIэхэщ. ФемыдаIуэ ипэ, къапсэлъхэр къэфлъытэ.

a. Сыт къащэхунур?

b. Хэт къызыхуащэхунур?

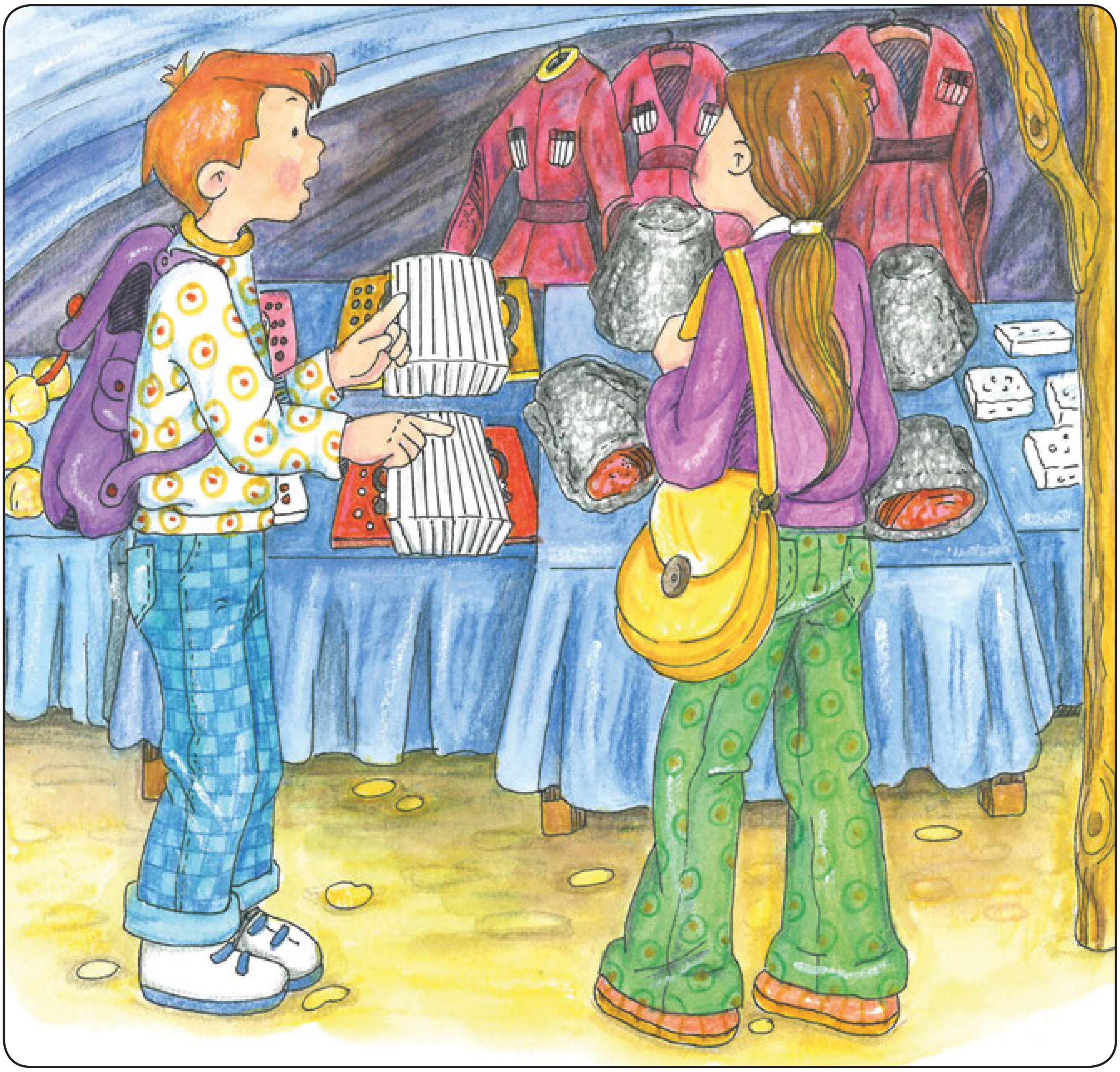

ЕдаIуи къэплъытахэр къэпщытэж.

1 ЕдэIу

Джансэтрэ Пэрытрэ шIухьафтынхэр къащэфыщт. Джы бэдзэрым тетых. ЯзэдэгущыIэ уемыдэIузэ къашIэ:

a. Сыд къащэфыщтыр?

b. Хэт къызфащэфыщтыр?

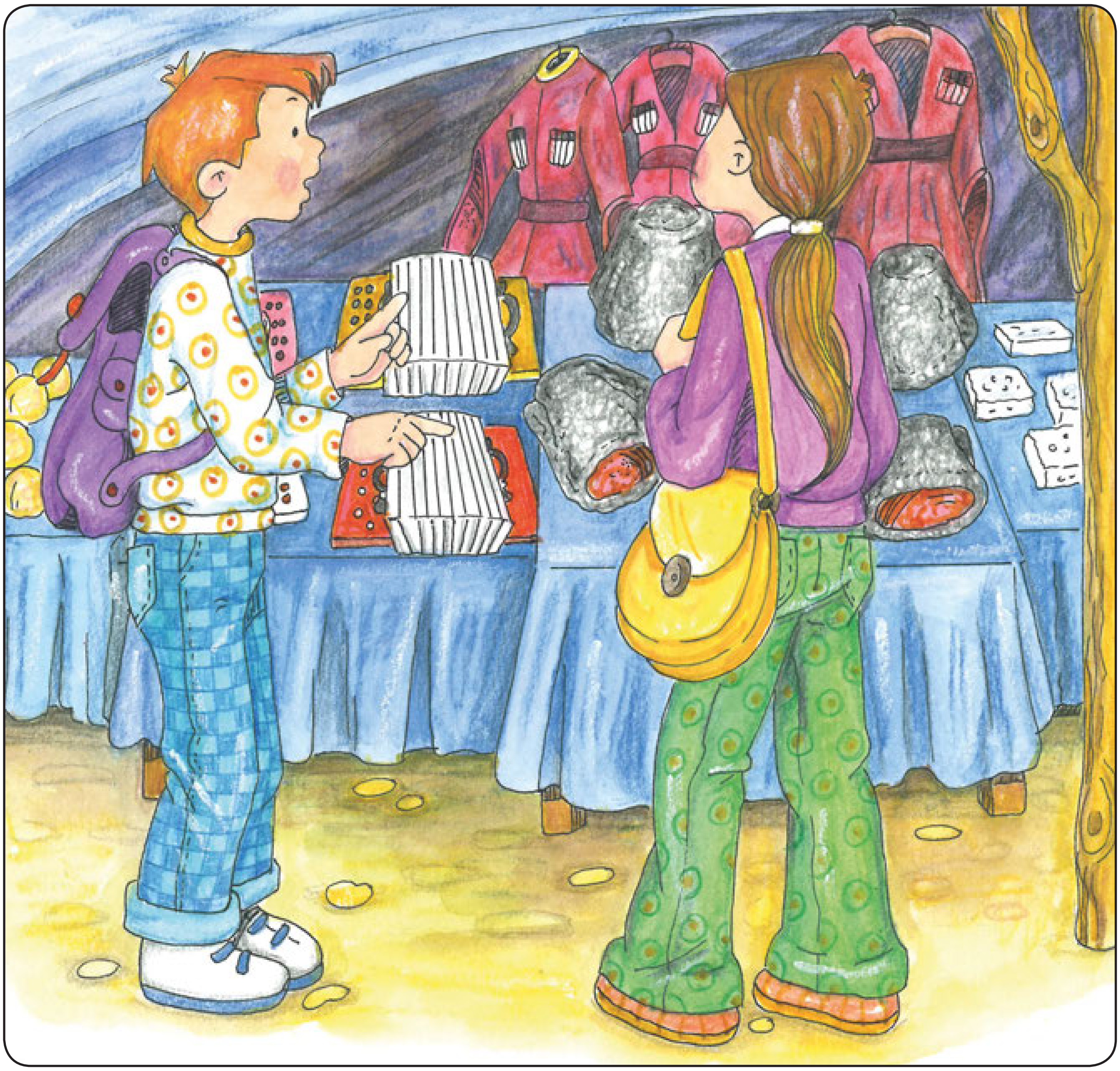

ЕдэIу ыкIи къэпшIагъэхэр уплъэкIужь.

Иджыри зэ едэIуэж. ИщIагъымкIэ къыщыхьа упщIэхэм жэуап ет.

a. Адыгэ пыIэ дапщэр ягу ирихьа?

....

b. Дэтхэнэ адыгэ пыIэр къащэхуа?

....

c. Къащэхуа адыгэ пыIэм и уасэр сыт хуэдиз?

....

2 Бзэ хэгъуазэ

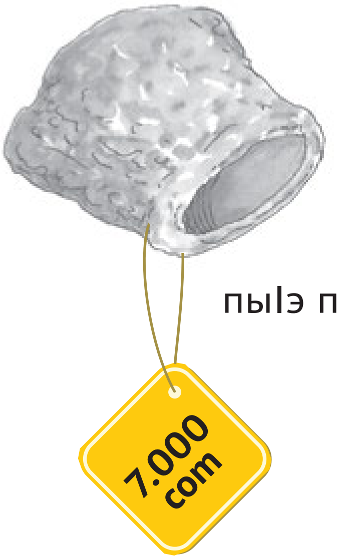

пыIэ пуд

пыIэ лъапIэ

3 Зэджэн пычыгъуэ

Пэрытрэ Жансетрэ я Iыхьлыхэм фэеплъ къыхуащэхуну хуейхэщ. ПсынщIэу феплъ, фэеплъищым я цIэхэр фтхы.

a. ....

b. ....

c. ....

Джыри едэIу. ЧIэгъым чIэт упчIэхэм яджэуапхэр къят:

a. Адыгэ пэIо тхьапша агу рихьыгъэр?

....

b. Тары адыгэ паIоу къащэфыгъэр?

....

c. Къащэфыгъэ адыгэ паIом ыуасэр тхьапша?

....

2 **Бзэ хэгъуаз**

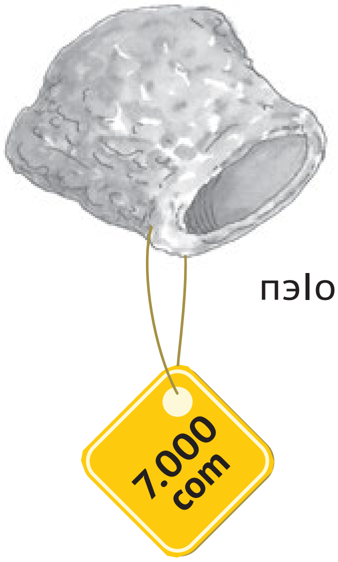

пэIо пыут

пэIо лъапI

3 **Еджэн.**

Пэрытрэ Дджансэтрэ шIухьафтынхэр къащэфынэу фаех. УнаIэ тедз ыкIи шIухьафтынищым ацIэ тхы.

a. ....

b. ....

c. ....

Пэрыт : Мы пыIэр къызэрытщэхуар фIы хъуащ.

Жансет : Си анэм **шатэ** къыпхуэсхьынущ, жесIащ. Ар къэтщэхун хуейщ.

Пэрыт : Хъунщ, ауэ шхыныгъуэхэр дыщыкIуэжыну махуэм къэтщэхунщ. Иужь дыдэу Сухум дыкIуэнущ. Абы къыщытщэхунщ.

Жансет : Пэжу жыбоIэ. Абы щыгъуэ кхъуейр, махъсымэр, шатэр Сухум къыщытщэхунщ.

Пэрыт : ЦIыкIухэм сыт къахуэтщэхун?

Жансет : Сэ сызэрегупсысымкIэ, цIыкIухэм **макъамэ Iэмэпсымэ** къахуэтщэхумэ, нэхъыфIщ. Ди макъамэ Iэмэпсымэхэр зэрагъэщIэну сыхуейщ.

Пэрыт : Арамэ, **пшынэ**, **шыкIэпшынэ**, **пхъэцIыч** къэтщэхунщ. Дауэ уеплърэ?

Жансет : Хъунщ. ИIэ, иджыпсту деплъынщ.

Пэрыт : Языныкъуэр мыбы языныкъуэри Мейкъуапэ къыщытщэхунщ. ШыкIэпшынэр ГъукIэ Замудин и кIыщым къыщытщэхунщ.

Жансет : Ар хэтыт? Музей зиIэракъэ?

Пэрыт : НтIэ, аращ. ГъукIэ Замудин пасэрей ди IэщIагъэхэр, пасэрей ди макъамэ Iэмэпсымэхэр, пасэрей пшыналъэхэр къэзугъуеиж **IэщIэгъэлIщ.**

Жынсет : И концертми дыкIуэну?

Пэрыт : СэркIэ, дыкъыщыкIуакIэ дыкIуэнщ.

Жансет : Хъунщ нтIэ. Мыбы **адыгэ фащэ**, **бжьэ**, **нып** къыщытщэхунщ.

Уи жэуапхэр къэпщытэж. Укъызэджам хэт фэеплъищым я цIэхэр тхы.

....

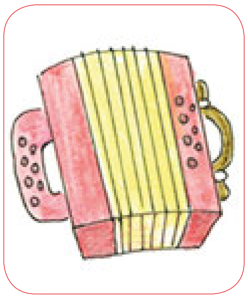

пшынэ

шатэ

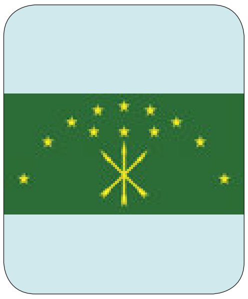

адыгэ нып

бжьэ

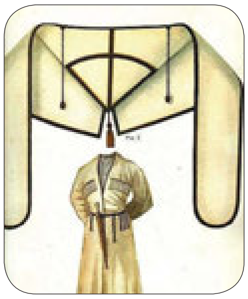

бащлъыкъ

Пэрыт : Мы хъурышъо паIор къызэрэтщэфыгъэр дэгъу хъугъэ.

Джансэт: Сянэ **щатэ** къыпфэсхыщт есIуагъ. Ар къэтщэфын фай.

Пэрыт : Хъун, ау шхыныгъохэр тызыкIожьыщт мафэм къэтэгъэщэф. Ауж дэдэм Сухъум тыкIощт. Ащ къыщытщэфын.

Джансэт: Тэрэззэу оIо. Ащыгъум къуаер, махъсымэр, щатэр Сухъум къыщытщэфыщт.

Пэрыт : ЦIыкIумэ сыд къафэтщэфын?

Джансэт: СэркIэ, цIыкIумэ музыкэ Iэмэ-псымэхэр къафэтэгъэщэф. Тимузыкэ Iэмэ-псымэхэр зэрагъэшIэнэу сыфай.

Пэрыт : Ащыгъум **пщынэ, шыкIэпщын, пхъэкIычI** къэтэгъэщэф. Сыд пIорэ?

Джансэт: Хъун, некIо тегъэплъ.

Пэрыт : Азыныкъо мыщ къыщэтэгъэщэф, азыныкъо Мыекъуапэ къыщэтэгъэщэф. ШыкIэпщынэр Мыекъуапэ, ГъукIэ Замудин дэжь, къыщэтэгъэщэф.

Джансэт: Хэт ар? Адыгэ пщынэ Iэмэ-псымэхэм ямузей зиIэр арыба?

Пэрыт : Ары. ГъукIэ Замудин ижъырэ тиIэшIагъэхэр, ижъырэ музыкэ Iэмэ-псымэхэр, ижъырэ орэдхэр къэзыугъоирэ **музыкэ шIэныгъэлэжь.**

Джансэт: Иконцерт тыкIощта?

Пэрыт : ТыкъызыкIуагъэкIэ тыгъакIу.

Джансэт: Хъун. Ащыгъум мыдэжьым **адыгэ шъуашэ**, **бжъэ**, **нып** къэтэгъэщэф.

Уиджэуапхэр уплъэкIужь. НэмыкIэу плъэгъугъэ шъухьафтынхэм ацIэ къэтх.

....

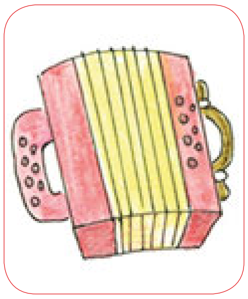
пщынэ

щатэ

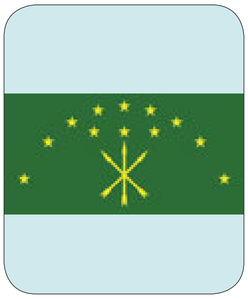
адыгэ нып

бжъэ

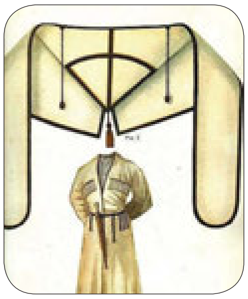
шъхьарыхъон

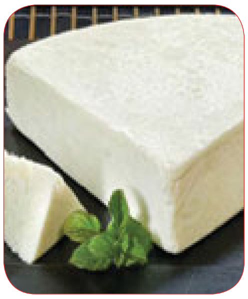
кхъуей

фащэ

шыкIэпшынэ

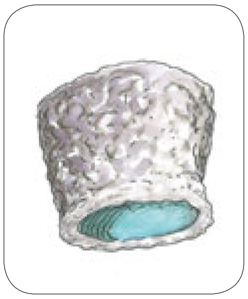
пыIэ

пхъэцIыч

Еджи таблицэм итхэ. Сытыр дэнэ къыщащэхуну?

НАЛШЫК	МЕЙКЪУАПЭ	СУХУМ
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

Аргуэру еджи ищIагъым щIэт упщIэхэм жэуап ет.

1. Сыт хуэдэ макъамэ Iэмэпсымэхэр къащэхуну?

....

2. Сыт хуэдэ макъамэ Iэмэпсымэхэр хэт и деж къыщащэхуну?

....

3. Уэ укIуауэ щытатэмэ, абы сыт къыщыпщэхунт?

....

4 Бзэ хэгъуазэ

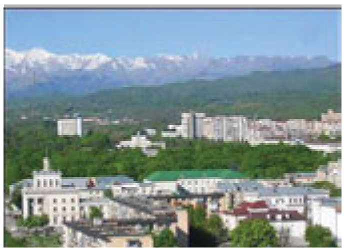

Налшык ⟶ Мейкъуапэ

Иджы Налшык дыщыIэщ.

Пщэдей Мейкъуапэ дыкIуэнущ.

ГъукIэ Замудин и концертым **дыкIуэнущ.**

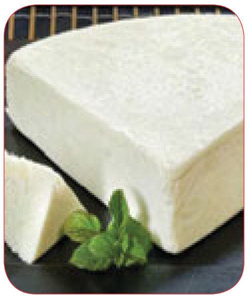

къуае

шъуашэ

шыкIэпщын

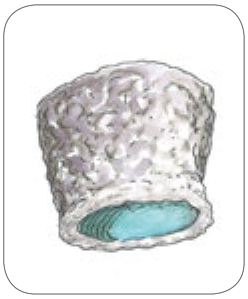

адыгэ паIу

пхъэкIыч

Едж ыкIи таблицэм итх: сыдыр тыдэ къыщащэфыщт?

НАЛЩЫК	МЫЕКЪУАПЭ	СУХЪУМ
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

Едж ыкIи ыхэ чIэт упчIэхэм джэуап къят.

1. Сыд фэдэ пщына къащэфыщтхэр?

....

2. Тэра пщынэхэр, хэта къызщащэфыщтхэр?

....

3. О укIогъагъэмэ, сыд къэпщэфыщтгъэр?

....

4 Бзэ хэгъуаз

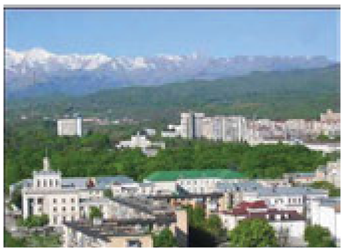

Налщык ⟶ Мыекъуапэ

Джы Налщык тыщыI.
ГъукIэ Замудин иконцэрт **тыкIощт.**

Неущ Мыекъуапэ тыкIощт.

Сэ	сыкӀуэнущ
Уэ	укӀуэнущ
Ар	кӀуэнущ

Дэ	дыкӀуэнущ
Фэ	фыкӀуэнущ
Ахэр	кӀуэнухэщ

5 Лэжьыгъэ

ИщIагъымкIэ къыщыхьа псалъэухахэр нэвгъэсыж.

1. Иджыпсту Налшык щыIэхэщ. Сухум кIуэхэмэ, кхъуей, махъсымэ, шатэ ....

(къэщэхун)

2. КъэкIуэну тхьэмахуэм ди нэхъыжьхэм лъагъунлъагъу .... (хуэкIуэн)

3. Си ныбжьэгъухэр унэм къезгъэблэгъащ. Мы тхьэмахуэм икIэм .... (къэкIуэн)

4. Сэтэней университетым щоджэ. Илъэсит дэкIмэ .... (къэухын)

5. Ныщхьэбэ уэ сыныпхуэкIуэнущ. Псыхьэлывэ ....? Сигу къэкIащ. (хуэщIын)

КъэкIуэну зэманым теухуа псалъэхэр.

ИщIагъымкIэ къыщыхьа къэкIуэну зэман къэзыгъэлъагъуэ псалъэхэр, псалъэ зэпхахэр къэвгъэсэбэпурэ фщIэнухэр, влэжьынухэр фтхы.

Пщэдей	МахуитI дэкIмэ	Тхьэмахуищ дэкIмэ	Тхьэмахуэ къакIуэ	Мазэ къакIуэ	Гъэ къакIуэ	ЕтIанэгъэ

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

Сэ	сыкӀощт	Тэ	тыкӀощт
О	укӀощт	Шъо	шъукӀощт
Ар	кӀощт	Ахэр	кӀощтых

5 **Іофшӏэн**

ЧӀэгъым чӀэт гущыӀэухыгъэхэр жъугъэтэрэзыжьых.

1. Джы Налщык щыӀэх. Къуаер, бахъсымэр, щатэр Сухъум зыкӀохэкӀэ .... (къэщэфын)

2. КъэкӀощт тхьамафэм тинахьыжъмэ .... (ӀукӀэн)

3. Синыбджэгъухэр унэм къезгъэблэгъагъ. Мы тхьамэфэ зыгъэпсэфыгъом .... (къэкӀон)

4. Сэтэнае университетым щеджэ. Ылъэситу ыуж .... (къэухын)

5. Ныпчыхьэ уадэжь сыкъэкӀощт. Хьалыжъо .... ? Сыгу къэкӀыгъ. (фэшӀын)

КъэкӀощт уахътэм икъэӀуакӀэхэр

Уахътэр къэзгъэльэгъорэ гушыӀэхэу чӀэгъым чӀэтхэр жъугъэфедэзэ шъушӀэнэу ишъухъухьэгъэ Іофхэр къэшъутх:

Неущ	Мэфитӏу ыуж	Тхьамэфитӏу ыуж	КъэкӀощт мазэм	КъэкӀощт илъэсым	КъэкӀорэгъым

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

ЕЩАНЭ ДЕРС. ЗЫГЪЭПСЭХУГЪУЭ НЭУЖЬЫМ КЪЭГЪЭЗЭЖЫН

Пэрытрэ Жансетрэ аэропортым щыIэхэщ. Я адэ-анэхэр къапежьащ.

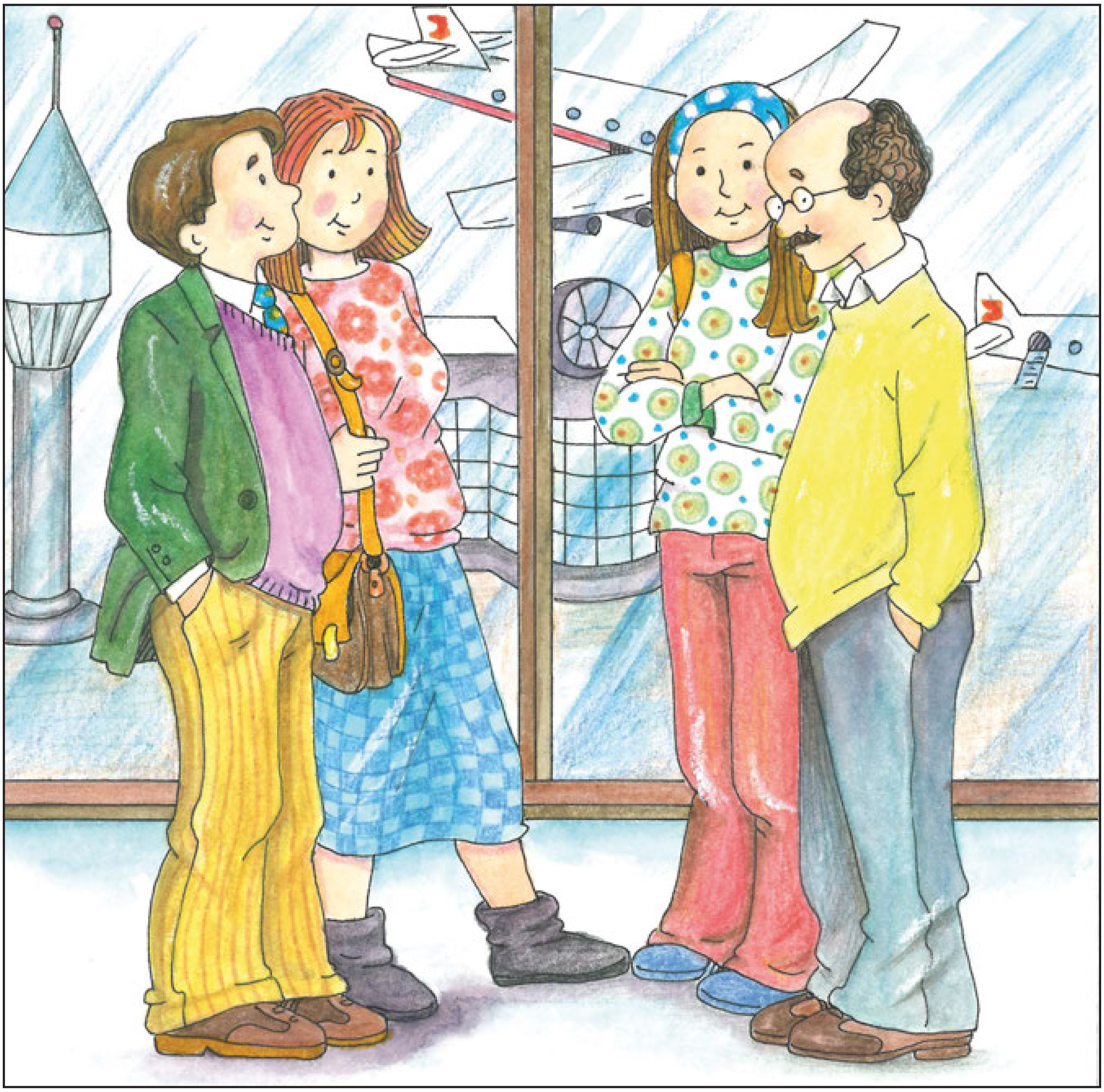

Адэм : Фыкъохъусыж, цIыкIухэ! Дигу фыкъэкIащ.

Пэрыт : Дэри аращ. Ауэ хэкур куэду дахэт.

Анэ : Сытхэр щыфщIа? КъэIуэтэжын хуей куэд щыIэу къыщIэкIынщ.

ФынакIуэ, унэм дыкIуэжынщ.

Жансэт : ФынакIуэ, унэм дывгъэкIуэж. Фэеплъхэр къыфхуэтхьащ.

Ди фэеплъхэр фэттыну дыхуейщ.

ЯЩЭНЭРЭ ДЕС. ЗЫГЪЭПСЭФЫГЪОМ ЫУЖ КЪЭГЪЭЗЭЖЬЫГЪУ

Пэрытрэ Джансэтрэ аэропортым щыIэх. Янэрэ ятэрэ къапэгъокIыгъэх.

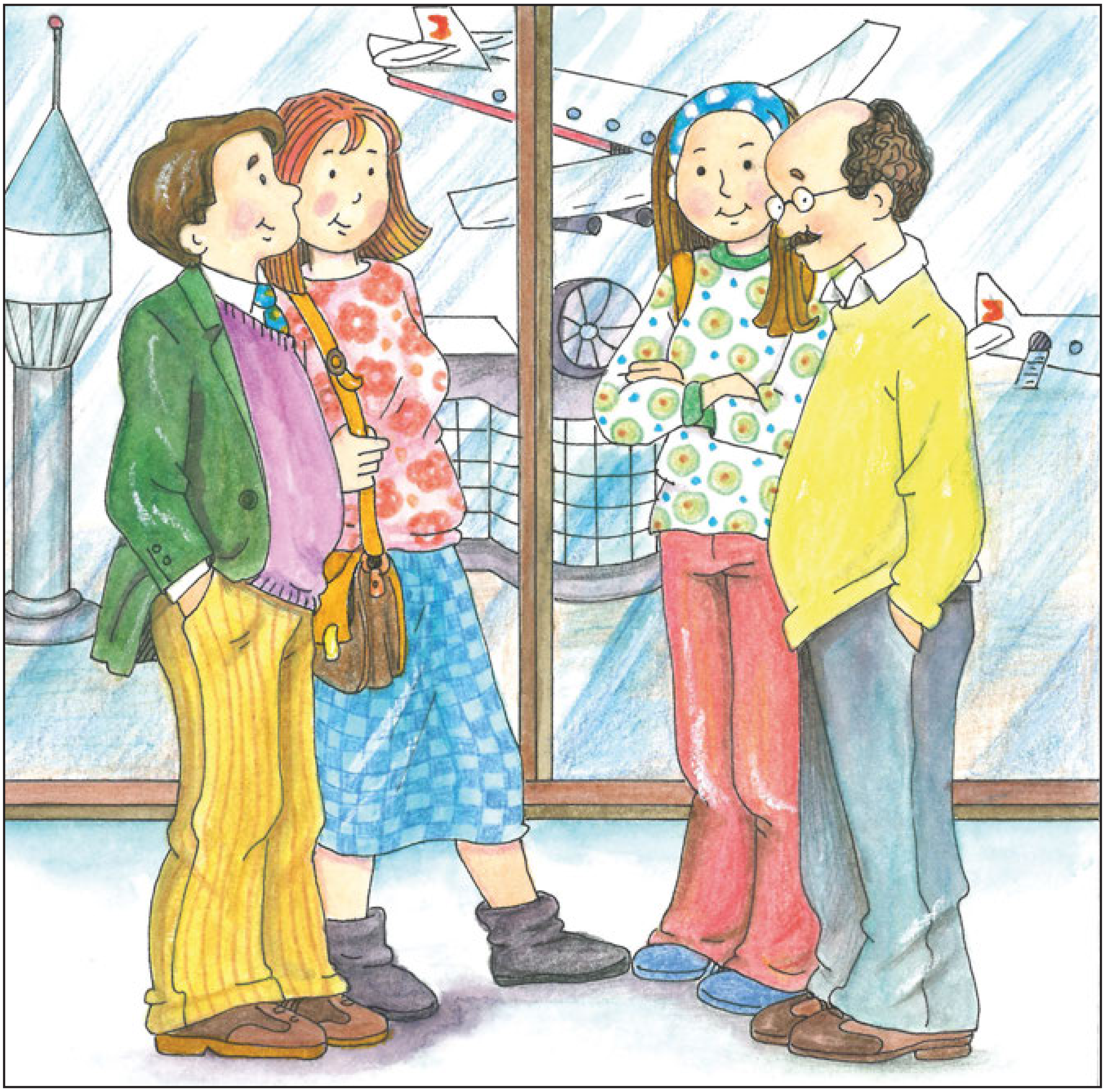

Ты : Фэсапщ, кIэлэцIыкIухэр! Тышъуфезэщыгъ.

Пэрыт : Тэри ары. Ау Хэкур дэхэ дэдагъ.

Ны : Сыд шъушIагъэхэр? КъэшъуIотэнэу бэ щыI. НекIо, унэм тыжъугъэкIожь.

Джансэт : Ары, тадэжь тыжъугъэкIожь. ШIухьафтынхэр къышъуфэтхыгъ. ТишIухьафтынхэр къышъоттынэу тыфай.

1 Бзэ хэгъуазэ

Хэку → Тырку

БлэкIа зэман **Ит зэман**

Дыгъуасэ хэкум дыщыIащ. Иджыпсту Тыркум дыщыIэщ.

СынасыпыфIэщ. Хэкур слъэгъуащ.

Сэ	хэкур слъэгъуащ.
Уэ	хэкур плъэгъуащ.
Абы	хэкур илъэгъуащ.

Дэ	хэкур тлъэгъуащ.
Фэ	хэкур флъэгъуащ.
Абыхэм	хэкур ялъэгъуащ.

1 Бзэ хэгъуаз

Хэку → Тыркуе

БлэкIыгъэ уахътэ **Мы уахътэ**

Тыгъуасэ Хэкум тыщыIагъ.

Джы Тыркуем тыщыI.

СынасыпышIу. Хэкур слъэгъугъэ.

Сэ	Хэкур слъэгъугъэ.
О	Хэкур плъэгъугъэ.
Ащ	Хэкур ылъэгъугъ.

Тэ	Хэкур тлъэгъугъэхэкур.
Шъо	Хэкур шъулъэгъугъэ.
Ахэм	Хэкур алъэгъугъ.

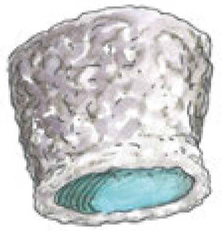

Мы пыIэр **къэ**щэхуащ.

Сэ	къэсщэхуащ.		Дэ	къэтщэхуащ.
Уэ	къэпщэхуащ.		Фэ	къэфщэхуащ.
Абы	къищэхуащ.		Абыхэм	къащэхуащ.

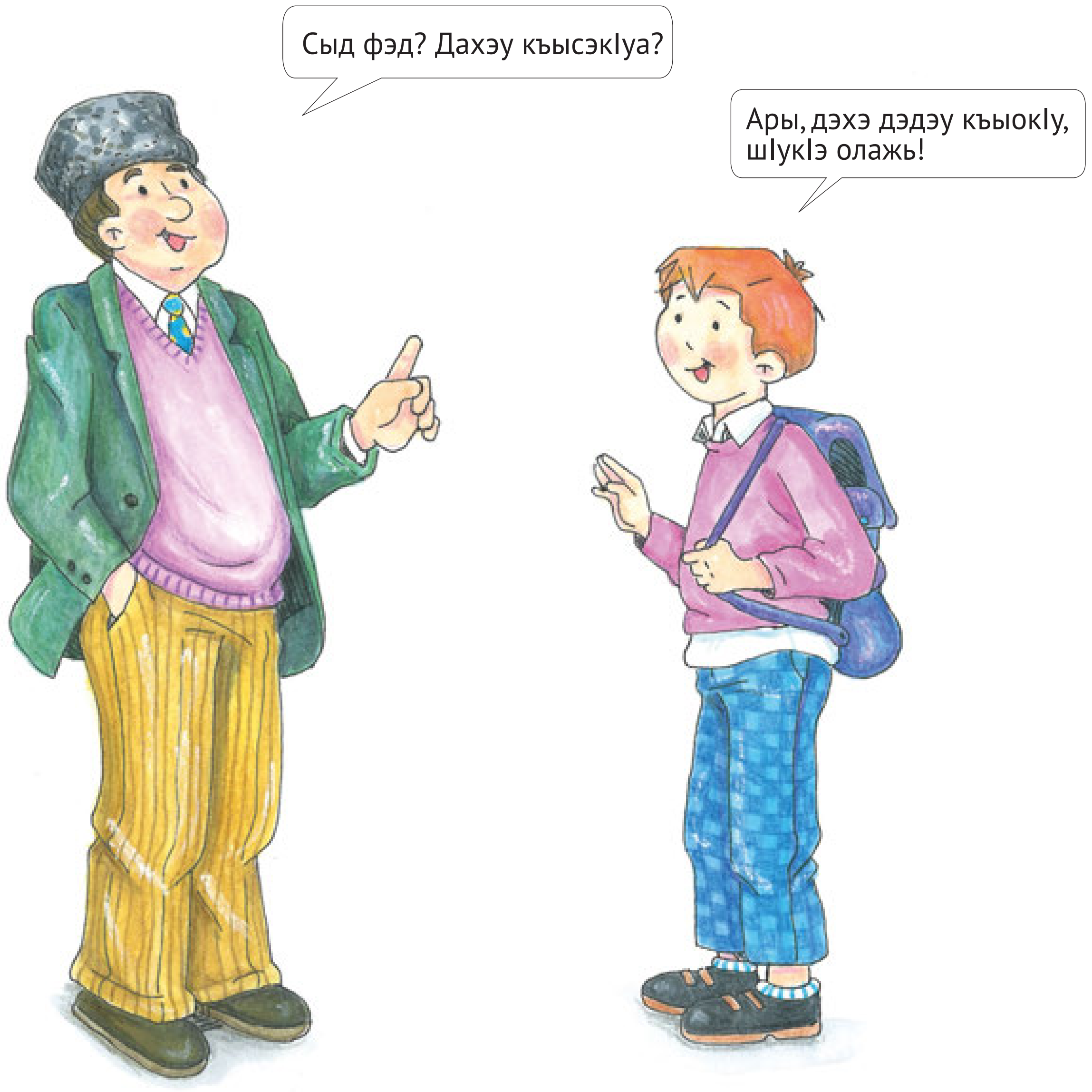

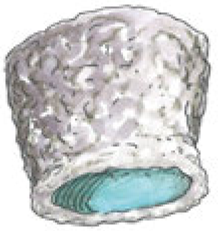

Мы адыгэ паIор **къэ**сщэфыгъ.

Сэ	къэсщэфыгъ.
О	къэпщэфыгъ.
Ащ	къыщэфыгъ.

Тэ	къэтщэфыгъ.
Шъо	къэшъущэфыгъ.
Ахэм	къащэфыгъ.

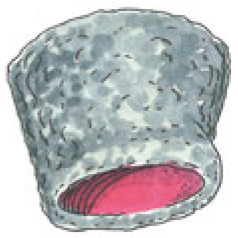

Мы пыӀэр уэ къыпхуэсщэхуащ.

Хэт къыхуэсщэхуа? Хэт къищэхуа?

Мы пыӀэр уэ къыпхуэсщэхуащ.

Хэт къыхуэпщэхуа? -Уэ. Хэт къищэхуа? -Сэ.

Сэ	....	Уэ	къысхуэпщэхуащ.	Абы	къысхуищэхуащ.
	къыпхуэсщэхуащ.		....		къыпхуищэхуащ.
	къыхуэсщэхуащ.		къыхуэпщэхуащ.		....
	....		къытхуэпщэхуащ.		къыхуищэхуащ.
	къыфхуэсщэхуащ.		....		къытхуищэхуащ.
	къахуэсщэхуащ.		къахуэпщэхуащ.		къыфхуищэхуащ.
					къахуищэхуащ.

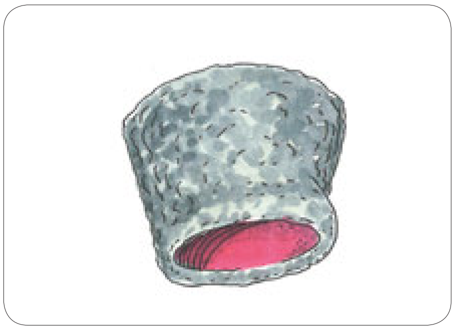

Мы хъурышъо паlор о къы**п**фэ**с**щэфыгъ.

Хэт къызфэсщэфыгъэр? | Хэт къызфэпщэфыгъэр?

Мы хъурышъо паlор о къы**п**фэ**с**щэфыгъ.

Хэта къызфэпщэфыгъэр? -Оры. | Хэта къэзыщэфыгъэр? -Сэры.

Сэ	сэ къызфэсщэфыжьыгъ		О	сэ къысфэпщэфыгъ.		Ащ	сэ къысфищэфыгъ
	о къыпфэсщэфыгъ			о къызфэпщэфыжьыгъ			о къыпфищэфыгъ
	ащ къыфэсщэфыгъ			ащ къыфэпщэфыгъ			ащ къыфищэфыгъ
	....			тэ къытфэпщэфыгъ			тэ къытфищэфыгъ
	шъо къышъуфэсщэфыгъ			....			шъо къышъуфищэфыгъ
	ахэм къафэсщэфыгъ			ахэм къафэпщэфыгъ			ахэм къафищэфыгъ

2 Лэжьыгъэ

ИщIагъымкIэ къыщыхьа псалъэ гупхэмкIэ псалъэуха зэхэлъхьэ.

1. Сэ / уэ / усэ / тхын / дыгъуасэ

....

2. Уэ / сэ / къэхьын / тхылъ / дыгъуасэ

....

3. Абы / сэ / къыщыхъуа / махуэ / гъэлъэпIэн / дыгъуасэ

....

4. Уэ / фэеплъ / къэхьын / дэ / дыгъуасэ

....

5. Сэ / джанэ / дахэ / къэщэхун / дыгъуасэ

....

ИщIагъымкIэ къыщыхьа псалъэухахэр нэвгъэсыж.

1. Пэрытрэ Жансетрэ Хэкум къикIыжахэщ. Я адэ-анэм кхъуей, шатэ, махъсымэ .... (къыхуэхьын).

2. Тхьэмахуэ кIуам ди нэхъыжьхэм .... (лъагъунлъагъу хуэкIуэн). Ахэр куэду .... (гуфIэн).

3. Тхьэмахуэ кIуам куэду .... (ешын). Япэм теннис .... (джэгун), иужькIэ .... (футбол джэгун). Абы и ужькIэ унэр .... (гъэкъэбзэн). Абы щхьэкIэ жэщым фIыуэ сыжеящ.

БлэкIа зэманым теухуа жыIэкIэхэр.

ИщIагъымкIэ къыщыхьа блэкIа зэман къэзыгъэлъагъуэ псалъэхэр, псалъэ зэпхахэр къэвгъэсэбэпурэ, влэжь Iуэхугъуэ гуэрхэр фтхы.

Дыгъуасэ	МахуитI ипэ	Тхьэмахуищ ипэ	Тхьэмахуэ блэкIам	Мазэ блэкIам	Нэгъабэ	Сыхьэтитху ипэ

2 IофшIэн

ЫчIэгъкIэ къэтыгъэ гущыIэхэр жъугъэфедэзэ гущыIэухыгъэхэр зэхэжъугъэуцу.

1. Сэ / ощ пае / усэ тхын / тыгъуасэ

. . . .

2. О / сэщ пае / къэхьын / тхылъ / тыгъуасэ

. . . .

3. Ащ / сэщ пае / къызыхъугъэ мафэ / гъэмэфэкIын / тыгъуасэ

. . . .

4. О / тэщ пае / шъухьафтын / къэхьын / тыгъуасэ

. . . .

5. Сэ / ащ пае / джэнэ дахэ / къэщэфын / тыгъуасэ

. . . .

ЧIэгъым чIэт гущыIэухыгъэхэр ижъугъэкъужь:

1. Пэрытрэ Джансэтрэ Хэкум къикIыжьыгъэх. Янэ-ятэхэмэ къуае, бахъсымэ, щатэ ...... (къафэхьын).

2. БлэкIыгъэ тхьамафэм тинахьыжъмэ . . . . (лъэгъун лъэгъоу фэкIон) Ахэр лъэшэу . . . . (гушIон)

3. БлэкIыгъэ тхьамафэм Iаеу . . . . (пшъын); Апэ теннис .... (ешIэн), ыужь .... (футбол ешIэн). Ащ ыуж . . . . (унэ гъэкъэбзэн) Ащ пае чэщым шIоу счъыягъ.

БлэкIыгъэ уахътэм икъэIуакIэхэр.

ЫчIэгъкIэ къэтыгъэ гущыIэхэр жъугъэфедэзэ , шъушIэгъэ Iофхэр къэшъутх:

Тыгъуас	МэфитIу ыпэкIэ	Тхьамэфищ ыпэкIэ	БлэкIыгъэ тхьамаф	БлэкIыгъэ маз	БлэкIыгъэ илъэс	Сыхьатитф ыпэкIэ

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

3 Еджэн

Феджэн ипэкIэ упщIэхэм жэуап ефт.
1. Нартхэр хэт?
2. Сосрыкъуэр хэт?
3. Сосрыкъуэ нартхэм щхьэкIэ сыт ищIар?

Еджи уи жэуапхэр къэпщытэж.

Сосрыкъуэ нартхэм мафIэ къазэрыхуихьар

Нарт шу гуп зекIуэ ежьат. Гъуэгум уаем хиубыдащ.
Гъуэгум нартхэр тещтыхьэным нэсауэ Сосрыкъуэр къахуэзащ.
«МафIэ уиIэ, Сосрыкъуэ? ЩIыIэм дызэщIегъэщтэ» жаIэри еупщIахэщ. Сосрыкъуэ «Сэ къэзгъэзэжыху фыкъыспэплъэ», жиIэщ, и шым шэсри гъуэгу теуващ.
ХьэрэмэIуащхьэ и щыгум дэкIащ. Зиплъыхьащ. Дунейм и адрей и нэзым зы чэщанэ щилъэгъуащ.
Сосрыкъуэ абы кIуэуэ щыдэплъэм, зы Иныжь мафIэр къигъуэлъыхьыхьауэ жейуэ къилъэгъуащ.
Сосрыкъуэ и шымкIэ чэщанэм щхьэпрылъащ.
Иныжьым щхьэдэбэкъукIри зы дэп дакъэ къищтащ.
Дэп дакъэм зы хъуаскIэ хэхури иныжьым и нэм

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

3 Еджэн

Шъуемыджэзэ:

I. Нартхэр хэта?

2. Саусырыкъо хэта?

3. Саусырыкъо нартхэм апае сыда ышIагъэр?

Едж ыкIи уиджэуапхэр уплъэкIужь.

Саусырыкъо машIор къызэрихьыгъэр

Нарт шыу куп зекIо кIонэу ежьагъ. Гъогъу тетхэу оешхо къатехъухьагъ. Нартхэр зэкIэщтыхьагъэхэу гъогум тетхэу Саусырыкъо къакIэхьагъ.

- МашIо уиIа,Саусырыкъу? ЧъыIэм тесты!

- Сэ къэзгъэзэжыфэ шъукъысаж, - ыIуи Саусырыкъо и Тхъожъые зыридзи, Хьарам Iуашъхьэм дэчъаи зызеплъыхьэм, чIым агъунэ зы пытапIэ горэм Iугъо шъхьащихэу къыщилъэгъугъ. Саусырыкъо пытапIэм даплъэмэ, машIом къегъолъэкIыгъэ иныжъ Нэзакъор къельэгъу. Саусырыкъо пытапI эм шыоу елъишъ, машIом кIэрылъ иныжъым еплъи, зы пхъэцIакIэ къыпхъотагъ. ПхъэцIакIэм къыпызыгъэ тэпыр иныжъым ынэгу тефагъ. Саусырыкъо мэфищ гъогу къыкIугъэу иныжъыр къэущыгъ, имашIо зы

щIэхуащ. Сосрыкъуэ махуищ гъуэгу къикIуа нэужь, Иныжьыр къэушащ. И мафIэм зы дакъэ зэрыхэмылъыжым гу лъитащ. Къэгурымащ. Сосрыкъуэ махуищ гъуэгу къикIуарэ пэт, къэIэбэри дэп дакъэр трихыжащ.
Сосрыкъуэ уае къигъэхъуф и хабзэт. Иныжьыр хым иришалIэу уае ирищIэкIыну триухуащ. Ар зы щхьэусыгъуэкIэ хым хишэри уае ирищIэкIащ. Иныжьыр хым хигъэщтыхьэри мафIэр къихьащ, нартхэри уаем кърригъэлащ.

Сурэтхэм щыфлъагъухэм зэреджэхэр зэвгъащIэ.

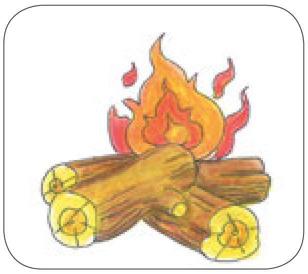

....

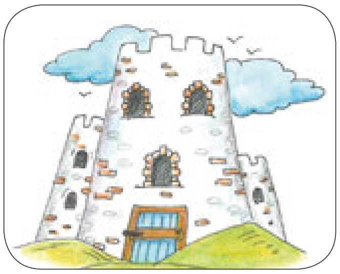
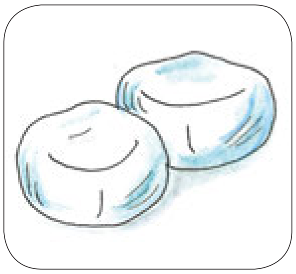

....

Хъыбарым зэ еджэжи упщIэхэм жэуап ет.

1. Нартхэр дэнэт здэкIуэр?

....

2. Нартхэр Сосрыкъуэ сыткIэ хуеяхэ?

....

3. Сосрыкъуэ мафIэ къихьыну дэнэ кIуа?

....

4. МафIэр иныжьым дауэ къытриха?

....

5. Иныжьым сыт къыщыщIар?

....

пхъэцІакІэ зэрэщыкІэрэр къышІагъ. Иныжъыр гъум-тІымзэ къызэшІотІысхьи, Іэбэ-лъабэзэ Саусырыкъо къыгъоти, пхъэцІакІэр тырихыжьыгъ. Саусырыкъо дунаер щтыргъукІышхо ешІышъути Иныжьыр хым хигъэштыхьанэу рихъухьагъ. ТхьагъэпцІыгъэкІэ Иныжьыр хым хигъахьи чъыІэшхо ришІылІагъ.
- Зэ къеІалъ!
Мылыр къэчъэ зыхъукІэ «ар джыри икъоу штыгъэп» ыІозэ Иныжьыр хигъэштыхьагъ.
Саусырыкъо машІор къихьи нартхэм къахэхьажьыгъ.

ГущыІэ зехьакІ.

....

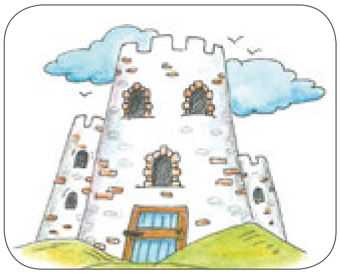
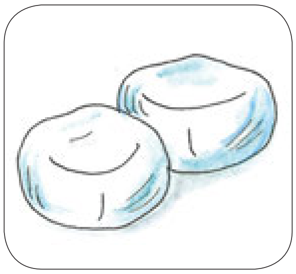

....

Джыри зэ едж, ычІэгъкІэ къэтыгъэ упчІэмэ джэуап къят.

1. Нартхэр тыдэ кІуагъэха?

....

2. Саусырыкъо сыд рагъэшІэнэу нартхэр зыфаехэр?

....

3.Саусырыкъо машІо къыхьыным пае тыдэ кІуагъа?

....

4. МашІор сыдэущтэу къыхьыгъа?

....

5. Иныжъым сыд щышІыгъэр?

....

1 **ЕдаIуэ**

Пэрытрэ Жансетрэ хэкум къызэрыщакIуэхьар я унагъуэм хуаIуэтэж. ФедаIуэ. Хэт сымэ зрагъэцIыхуа?

ЕтIуанэу федэIуэжи упщIэхэм жэуап ефт.

1. Хасэм хэт сымэ щызэрагъэцIыхуа?

....

2. Заур Темыркъан и сыт?

....

3. Аслъэн Темыркъан и сыт?

....

1 **ЕдэIу**

Пэрытрэ Джансэтрэ Хэкум щалъэгъугъэхэр яунагъомэ къафаIуатэ. Шъуедэlу, хэтмэ нэIуасэ афэхъугъэха?

Джыри зэ шъуедэIу. УпчIэмэ джэуап къяшъут:

1. Хасэм хэтмэ нэIуасэ афэхъугъэха?

....

2. Заур Темыркъан сыдэу фыщыт?

....

3. Аслъан Темыркъан сыдэу фыщыт?

....

4. Сурэтым нэмыщIэу хэт ит?

....

5. И унэкъуэщым Пэрыт и адэм сыт къыхуригъэхьа?

....

2 Унагъуэ жыг

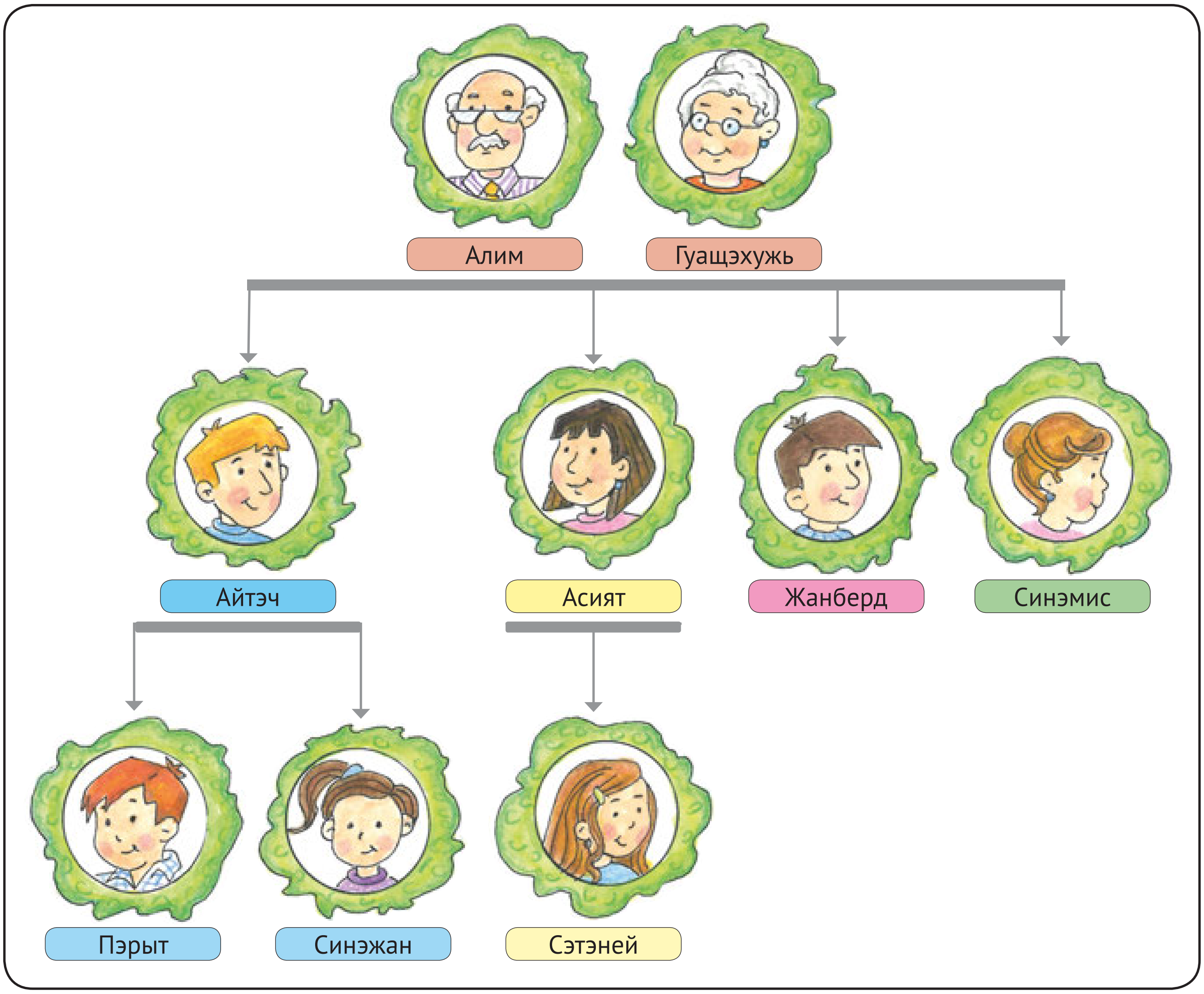

Мы унагъуэ жыгыр Пэрыт и адэ лъэныкъуэмкIэ и Iыхьлыхэрщ.

НэщIу къэдгъэнэхэр вгъэтэмэмыж.

Алим Пэрыт и адэшхуэщ. Гуащэхужь Пэрыт и .... Пэрыт и адэм и цIэр .... Пэрыт и .... и цIэр Асиятщ. Синэжан Пэрыт и .... Синэмис Пэрыт и адэ шыпхъущ. Синэмис и .... Жанберд, Пэрыт и адэ къуэшщ. Пэрытрэ Сэтэнейрэ зэкъуэрылъхуэгъущ.

4. СурэтымнэмыкӀэу хэт итыр?

....

5. Иунэкъощым Пэрыт ятэ сыд къыфыригъэхьыгъэр?

....

2 ЛӀэкъо чъыгыр

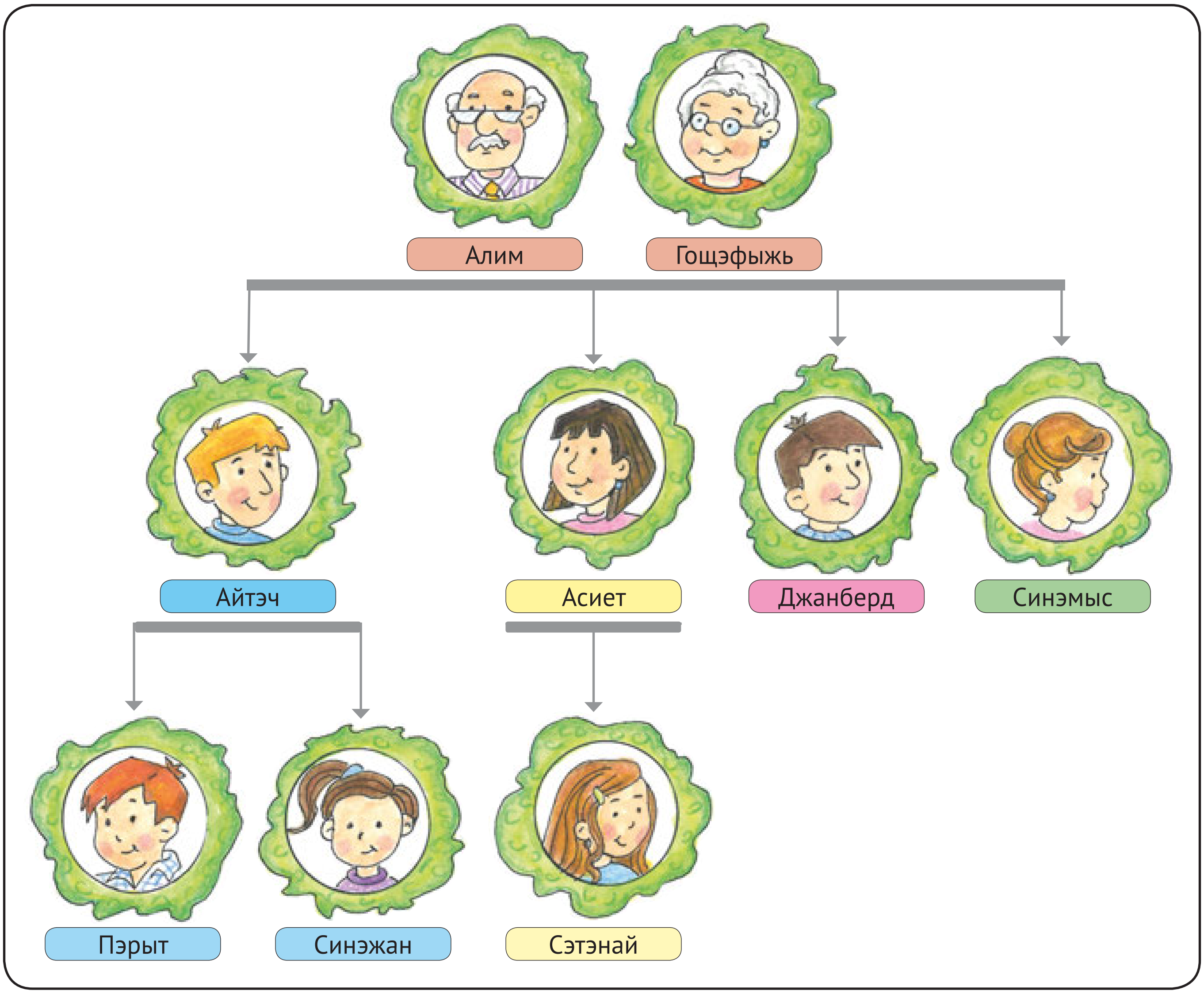

Мы лӀэкъо чъыгыр Пэрыт ятэкӀэ иӀахьылхэр ары.

НэкӀхэм арышъутх:

Алим Пэрыт ятэжъ. Гощэфыжь Пэрыт .... Пэрыт ятэ ыцӀэр ....

. Пэрыт .... ыцӀэр Асиет. Синэжан Пэрыт .... Синэмыс Пэрыт

ятэшыпхъу. Джанберд Синэмыс .... Джанберд Пэрыт ятэш. Сэтэнаерэ

Пэрытрэ зэкъорылъфэгъу.

ИщIагъымкIэ Пэрыт и анэм и лъэныкъуэкIэ и Iыхьлыхэр ттхащ. Фызэджэм елъытауэ Пэрыт и лъэныкъуэкIэ Iыхьлыхэм я унагъуэ жыгыр зэхэвгъэувэ:

Пэрыт и анэр Асиятщ. Асият зы шыпхъурэ дэльхуитIрэ иIэщ. Асият и шыпхъум и цIэр Линэщ. Линэ Пэрыт и анэ шыпхъущ. Асият и дэлъхухэм я цIэхэр Къазбэчрэ Нэсрэнрэщ. Къазбэчрэ Нэсрэнрэ Пэрыт и анэшщ. Пэрыт и анэм и анэр Данэщ. И адэшхуэ Батырбий Бэркъукъщ. Линэ зы къуэ иIэщ. И цIэр Нартщ. Нартрэ Пэрытрэ зэпхъурылъхуэгъухэщ.

Пэрыт и анэм и лъэныкъуэкIэ и Iыхлыхэр

ЯнэкIэ иIахьылхэр къэтIотагъ. Шъори ащ шъуеплъызэ янэкIэ иIахьылхэм ялIэкъо чъыг къэшъушI:

Пэрыт янэ Асиет. Асиет зы шыпхъурэ шитIурэ иI. Асиет ишыпхъу ыцIэр Линэ. Линэ Пэрыт янэшыпхъу. Асиет ышымэ ацIэхэр Къызбэчрэ Нэсрэнрэ. Къызбэчрэ Нэсрэнрэ Пэрыт янэшых. Пэрыт янэжъ ыцIэр Данэ, ятэжъ ыцIэр Батырбий Беркъукъу. Линэ кIалэ иI. ЫцIэр Нарт. Нартрэ Пэрытрэ зэпхъорэльфэгъух.

Пэрыт янэкIэ иIахьылхэр

3 Лэжьыгъэ

Уи унагъуэ жыгыр щIы. Уи ныбжьэгъум уи Iыхьлыхэр егъэцIыху.

4 Зэджэн пычыгъуэ

Пэрытрэ Жансетрэ хэкум щагъэщIахэр я унагъуэм хуаIуэтэж. Феджэ, упщIэхэм жэуап ефт:

Пэрыт : Ди щыпэ кIуэгъуэ зэрыхъуам щхьэкIэ дыгужьеят. Зэпымычу зэхэтхахэр ди нэкIэ тлъэгъуащ. Куэду дигъэгумэщIащ.

Адэ : Гугъу фезыгъэхьа зыгуэр къэхъуа?

Жансэт : Сэ бзэ зэрызмыщIэм щхьэкIэ гугъу сехьащ. Нэхъыфlу сщIэуэ щытатэмэ, нэхъыфIу дызэгурыIуэфынут.

Анэ : Джэгу флъэгъуа? Факъыдэфакъэ абы щыIэхэм?

Пэрыт : Дымылъэгъуауэ хъун? Джэгуншэу хъун? Жансет фIыуэ къэфащ. Сэ фIыуэ зэрызмыщIэм щхьэкIэ, щIагъуэрэ сыкъэфакъым. ТIэкIу сыукIытащ.

Жансэт : ЕтIуанэ кIуэгъуэм зэгъусэу дывгъакIуэ.

3 Iофшlэн

Ори уилIэкъо чъыг къэгъэлъагъу. Уиныбджэгъу уиIахьылхэм нэIуасэ афэшI.

4 Зэджэн пычыгъу

Пэрытрэ Джансэтрэ Хэкум щалъэгъугъэхэр яунагъомэ къафаIуатэ. Шъуедж ыкIи упчIэмэ джэуап къяшъут:

Пэрыт : Апэ тызэрэкIуагъэм пае тыгумэкIыгъ. Ренэу къэбарэу зэхэтхыщтыгъэхэр тынэкIэ тлъэгъугъ, тыгу къыIэтыгъ.

Ты : Къин къышъуущыхъугъа?

Джансэт: Сэ бзэ зэрэсымышIэрэм пае тIэкIу къин сыхэтыгъ. НахьышIоу сшIэщтыгъэмэ нахь дэгъоу сагурыIоныгъи.

Ны : Джэгу шъулъэгъугъэба?

Пэрыт : Тымылъэгъу хъуна? Джэгу щымыIэу хъуна? Джансэт дэгъоу къэшъуагъ. Сэ дэгъоу зэрэсымышIэрэм пае сыкъэшъуагъэп, сыукIытагъ.

Джансэт : ЕтIэнэрэ кIогъум тызэгъусэу тыжъугъакIу. Гъэмафэр ащ щытэжъугъэгъакIу.

I. Жансет бзэр фIыуэ ищIэрэ? ....

2. Жансет зыгуэрым гурыIуэн щхьэкIэ гугъу ехьа?........................

3. Жансет сыт гугъу щIехьар? ....

ИщIагъымкIэ тет къыхэгъэща псальэм феплъыж. Фэ фызэрегупсысымкIэ, сыт хуэдэ мыхьэнэ иIэ?

Бзэр фIыуэ зэрызмыщIэм щхьэкIэ гугъу сехьащ.

Ди щыпэ кIуэгъуэу зэрыщытым щхьэкIэ дыгужьеят.

Щхьэусыгъуэ — **КъыпэкIуэр**

Сыт щхьэкIэ дыгужьейрэт? Ди щыпэ кIуэгъуэт.

5 Лэжьыгъэ

ИщIагъымкIэ къыщыхьа псалъэухахэр гуэгъу зэхуэфщI:

1. КуэдыIуэ зэрысшхам щхьэкIэ	a. еджапIэм дыкIуэфакъым.
2. Жэщым кIасэу узэргъуэлъыжам щхьэкIэ	b. хым хыхьахэкъым.
3. Уэс къызэресым щхьэкIэ	c. ныбжьэгъущIэхэмрэ уэрэ фызэрыцIыхуакъым.
4. Хасэм укъызэрымыкIуам щхьэкIэ	d. пшэр сыхъуащ.
5. ЕсыкIэ зэрамыщIэм щхьэкIэ	e. пщэдджыжьым укъэтэджыфакъым.

1. Джансэт бзэр дэгъоу ешIа?...

2. Джансэт агурыIонкIэ къин хэтыгъа?...

3. Джансэт сыда къинэу къыфэкIуагъэр?...

ЫIхэкIэ къэтыгъэ текстым хъураем итхэгъэ гущыIэм шъуеплъ. ШъоркIэ сыд фэдэ мэхьана иIэр?

Бзэр дэгъоу зэрэсымышIэрэм пае къин сыхэтыгъ.

Апэ тызэрэкIуагъэм пае тыгу къыIэтыгъ.

Ушъхьагъу — **Джэуап**

Сыд пае тыбырсырыгъ? Апэ тызэрэкIуагъэм пае.

5 IофшIэн

ЧIэгъым чIэт гущыIэ ухыгъэхэр зэжъугъэгъус:

1. Бэ зэрэсшхырэм пае — a. еджапIэм тыкIошъугъэп.

2. Чэщым кIасэу узэрэгъолъыжьыгъэм пае — b. хым хэхьагъэхэп

3. Ос къызэресыгъэм пае — c. ныбджэгъукIэхэм нэIуасэ уафэхъугъэп

4. Хасэм укъызэрэмыкIорэм пае — d. пщэр сыхъугъ

5. ЕсыкIэ зэрамышIэрэм пае — e. пчэдыжь укъэтэджышъугъэп

ИщӀагъымкӀэ къыщыхьа псалъэхэр гуэгъу зэхуэфщӀ. Псалъэухауэ фтхыж.

Щхьэусыгъуэ	**КъыпэкӀуэ**
Вакъэр лъапӀэщ.	**Къэсщэхуакъым.**
Шэр пщтырщ.	Сыгъуэщащ.
Уэшх къошх.	СымэжэлӀащ.
Адресыр сщӀэркъым.	СытелъэщӀыхьакъым.
Сышхакъым.	Си жагъуэ хъуащ.
Хьэм сыщошынэ.	Сефакъым.
Пшынэ еуэкӀэ сщӀэркъым.	ПщӀантӀэм сыщыджэгуакъым.

Щапхъэ: Вакъэр зэрылъапӀэм щхьэкӀэ къэсщэхуакъым.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

6 **ЕдаӀуэ**

Уэрэдым едаӀуэ нэщӀу къэна щӀыпӀэхэр хэтхэж.

ЧIэгъым чIэт гущыIэухыгъэхэр зэжъугъэгъусэх:

Ушъхьагъу	Джэуап
Шапхъ: Цуакъэр лъапIэти	**къэсщэфыгъэп.**
Щэр стыр.	Сешъуагъэп.
Ощх къещхы.	Щагум сыщыджэгугъэп.
Адресыр сышIэрэп.	СыкIодыгъ.
Сышхагъэп.	СымэлэкIагъ.
Хьэм сыщэщынэ.	СедэхэшIагъэп.
Пщынэ сеошъурэп.	Сынэшхъэй.

Шапхъ: Цуакъэр зэрэлъапIэм пае къэсщэфышъугъэп.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

6 **ЕдэIу**

Орэдым едэIу, нэкIхэр игъэкъужь.

СЫКЪЭФЭНУ СЫКЪЭКIУАЩ

Кавказ мэзыжьым, а маржэ мыгъуэ,
Уэсышхуэр къыщосыр, уей,
А ………….. дахэр, а маржэ мыгъуэ,
Си гущIэм къыносыри, уей.

Жьыу
Сы……………. сыкъэкIуащ, а хьайрэ хьайрэ хьайрэ,
Сы……………. сыкъэкIуащ, а хьайрэ хьайрэ хьайрэ,
Сы………………… сыкъэкIуащ, уэ хьайрэ уэрида,
Къэсшэну сыкъэкIуащ, уей,

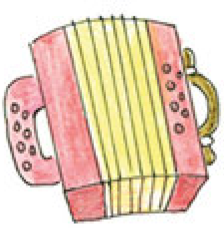

Си дыжьын …………… , а маржэ мыгъуэ,
ЗэполыдыкIыри, уей,
Зэпэлыдыжь гущэр, а маржэ мыгъуэ,
Си …………… ……………. , уей.

Уи нэбжьыц фIыцIэр, а маржэ мыгъуэ,
Уи ………………… къытохьэр, уей,
Уи нэкIущхьэ …………………, а маржэ мыгъуэ,
Си пщIыхьым …………………, уей.

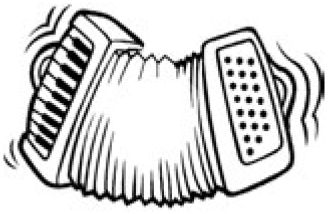

Си пшынэ фIыцIэр, а маржэ мыгъуэ,
Iэгу ………………. мэлъаIуэр, уей,
Мы си ныбжьэгъухэр, а маржэ мыгъуэ,
Джэгу ……………. мэлъаIуэр, уей.

СЫКЪЭШЪОНЭУ СЫКЪЭКIУАГЪ

Кавказ мэзыжъым, а марджэ мыгъуа,
Осышхуэр кlэресэр, уей,
А ……………………, а марджэ мыгъуа,
Сыгучlэм къынэсыри, уей.

Жъыу:
Сы……………. сыкъэкlуагъ, а хьайрэ хьайрэ хьайрэ,
Сы……………. сыкъэкlуагъ, а хьайрэ хьайрэ хьайрэ,
Сы………………… сыкъэкlуагъ, о хьайрэ орида,
Къэсщэнэу сыкъэкlуагъ, уей.

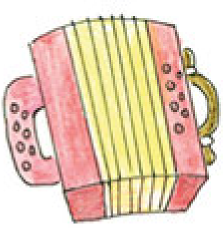

Ситыжьын къамэр, а марджэ мыгъуа,
Зэпэлыдыжьыри, уей!
Зэпэлыдыжь гущэр, а марджэ мыгъуа,
Си ………………., уей.

Уи нэбзыц шIуцlэр, а марджэ мыгъуа,
Уи ………………… къытехьэ, уей,
Уинэкlушъхьэ…………., а марджэ мыгъуа,
Сипчlыхьэм ………………. ,уей.

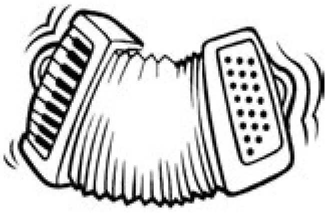

Сипщынэ шlуцlэр, а марджэ мыгъуа,
lэгу ………………. мэлъаlо, уей,
Мы синыбджэгъухэр, а марджэ мыгъуа,
Джэгу ……………. мэлъаlо, уей.

ЕТХУАНЭ ДЕРС. СИ ЩЫГЪЫНХЭР ДЭНЭ ЩЫIЭ?

1 ЕдаIуэ

Бислъэн еджапIэм кIуэнути гуващ. Бислъэн и лъэпэдхэр дэнэ щыIэ?

....

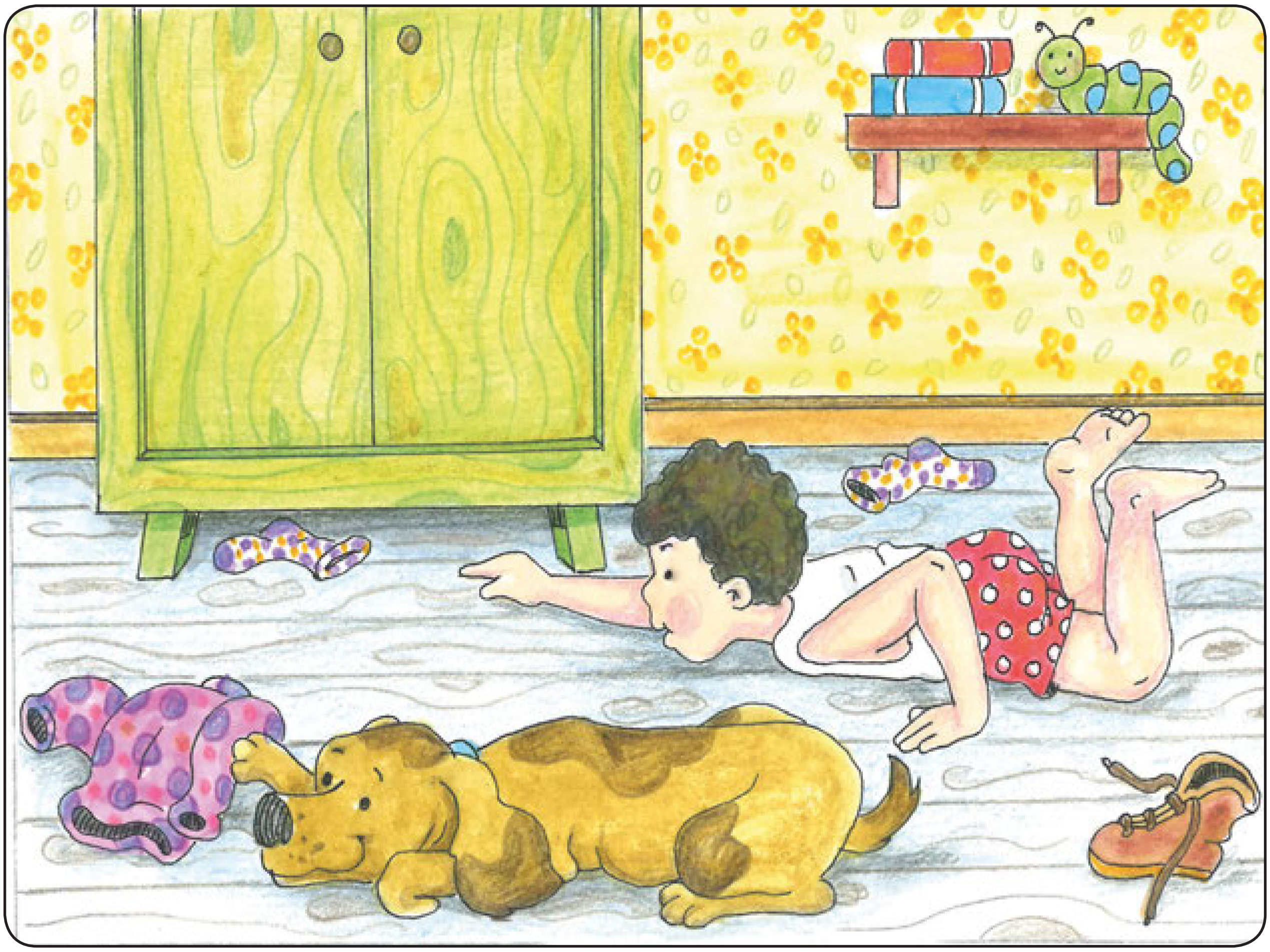

Иджыри зэ едэIуэж. Хуэбгъэфэща жэуапхэр къэпщытэж.

Бислъэн и щыгъынхэр дэнэ щыIэ?

....

Бислъэн и лъэпэдхэр дэнэ щыIэ?

....

Бислъэн и вакъэхэр дэнэ щыIэ?

....

1 ЕдэІу

БислъанеджапІэм кІонэу гужъуагъэ. Бислъан илъэпэдхэр тыдэ щыІа?

. . . .

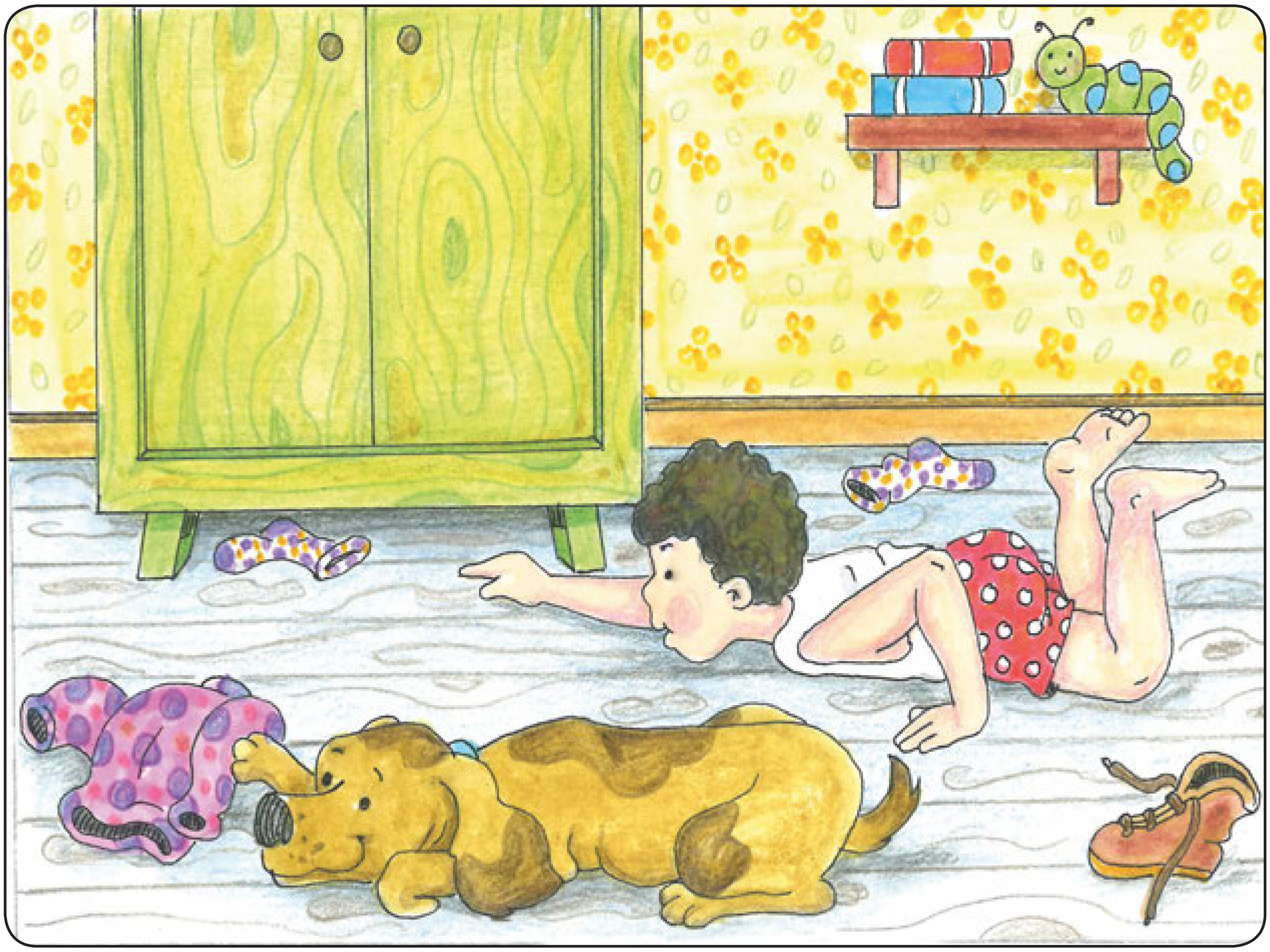

ЕдэІу ыкІи уплъэкІужь.

Бислъан иджанэхэр тыдэ щыІа?

. . . .

Бислъан илъэпэдхэр тыдэ щыІа?

. . . .

Бислъан ицуакъэхэр тыдэ щыІа?

. . . .

2 Бзэ хэгъуазэ. ЩытыкIэ.

Хьэм и щытыкIэр сыт хуэдэ?

Хьэр щысщ.

Хьэр щытщ.

Хьэр щылъщ.

2 Бзэ хэгъуаз. ЩытыкI.

Хьэр сыдэущтэу щыта?

Хьэр щыс.

Хьэр щыт.

Хьэр щылъ.

Джэдур дэнэ щыIэ?

Джэдур гъуэлъыпIэм щIэтщ.

Джэдур гъуэлъыпIэм щIэсщ.

Джэдур гъуэлъыпIэм щIэлъщ.

Джэдур Iэнэм тетщ.

Джэдур Iэнэм тесщ.

Джэдур Iэнэм телъщ.

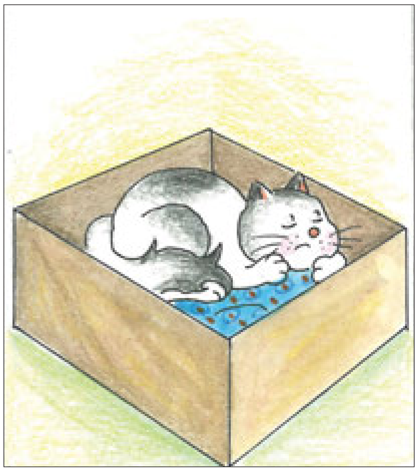

Джэдур и гъуэм илъщ.

Джэдур и гъуэм исщ.

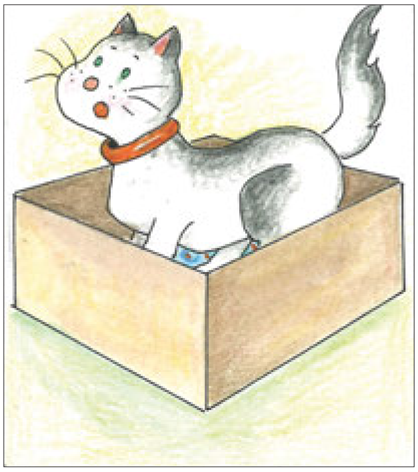

Джэдур и гъуэм итщ.

Чэтыур тыдэ щыI?

Чэтыур чIэгъым чIэт.

Чэтыур чIэгъым чIэс.

Чэтыур чIэгъым чIэлъ.

Чэтыур кIыIум тет.

Чэтыур кIыIум тес.

Чэтыур кIыIум телъ.

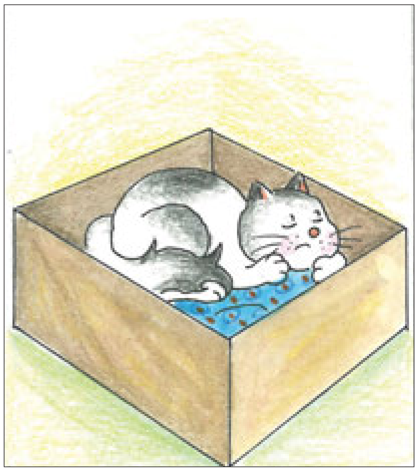

Чэтыур илъ.

Чэтыур ис.

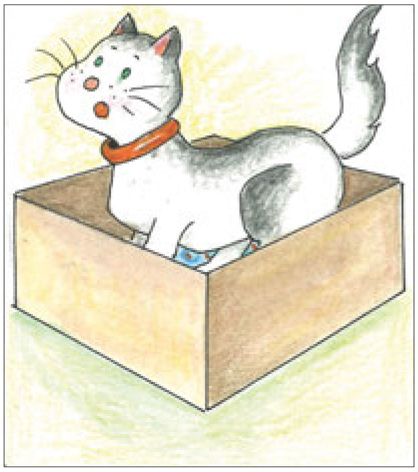

Чэтыур ит.

3 Лэжьыгъэ

Сурэтым еплъ. Сытыр дэнэ щыIэ?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
I0. ....

3 Iофшlэн

Сурэтым еплъ. Сыдыр тыдэ щыI?

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

I0. ....

4 Лэжьыгъэ

ТIурытIу фызэдэлажьэ: зыр сурэтым йоплъ, адрейм абы жиIэр сурэту ещI тхылъымпIэ напэм деж. ЕтIуанэм ищIа сурэтыр япэм зэрыжиIам хуэдэ хъуарэ мыхъуарэ фызэхуеплъыж.

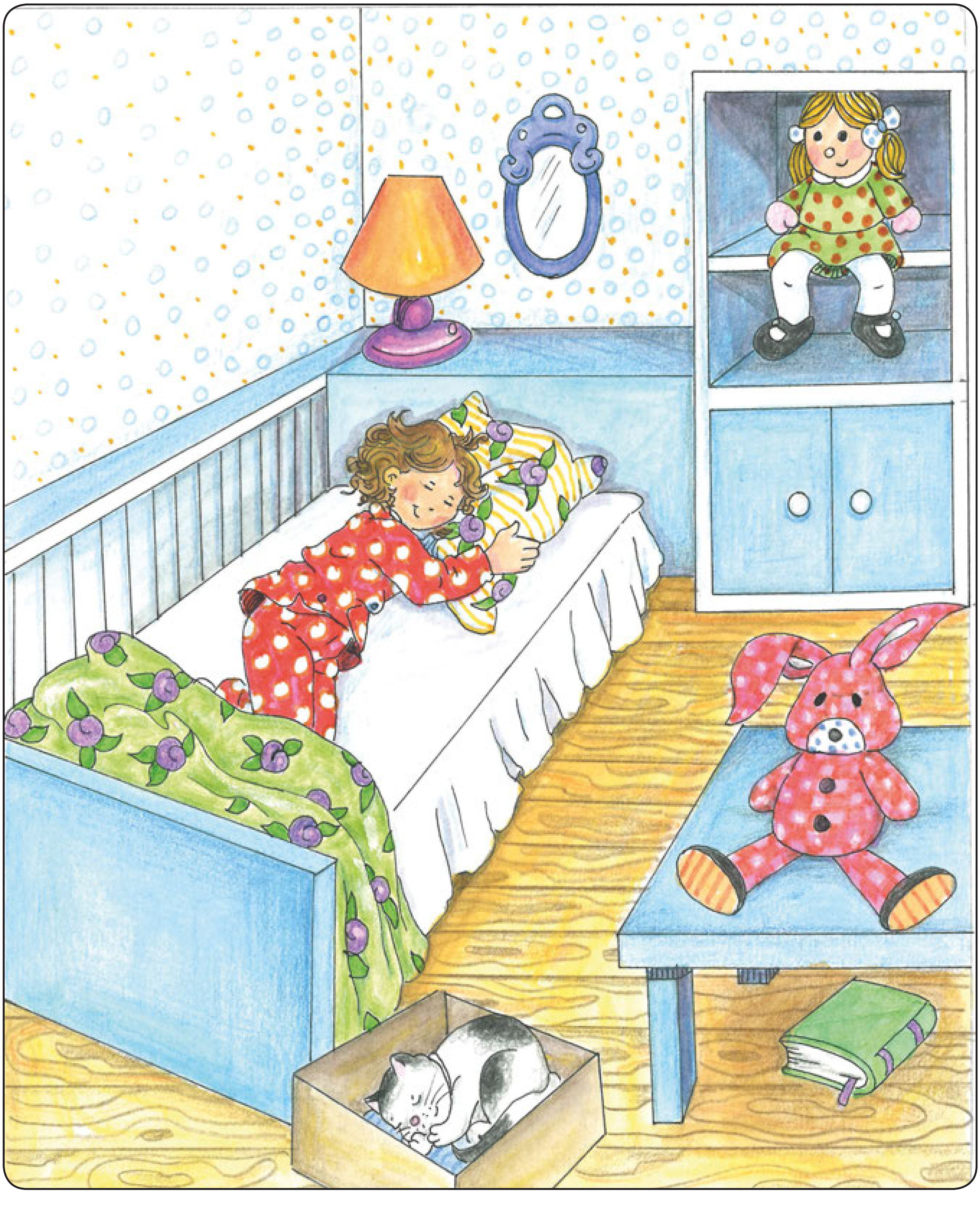

4 IофшIэн

Уиныбджэгъур зэгъэгъус. Зым тхылъыр зэферэшI, тхьапэ нэкI горэ къерэшт. Адрэм тхылъым дэт сурэтыр къыферэIуат.
О къыфэпIуатэзэ ебгъэшIыгъэ сурэтыр тхылъым шъуеплъызэ шъууплъэкIужь.

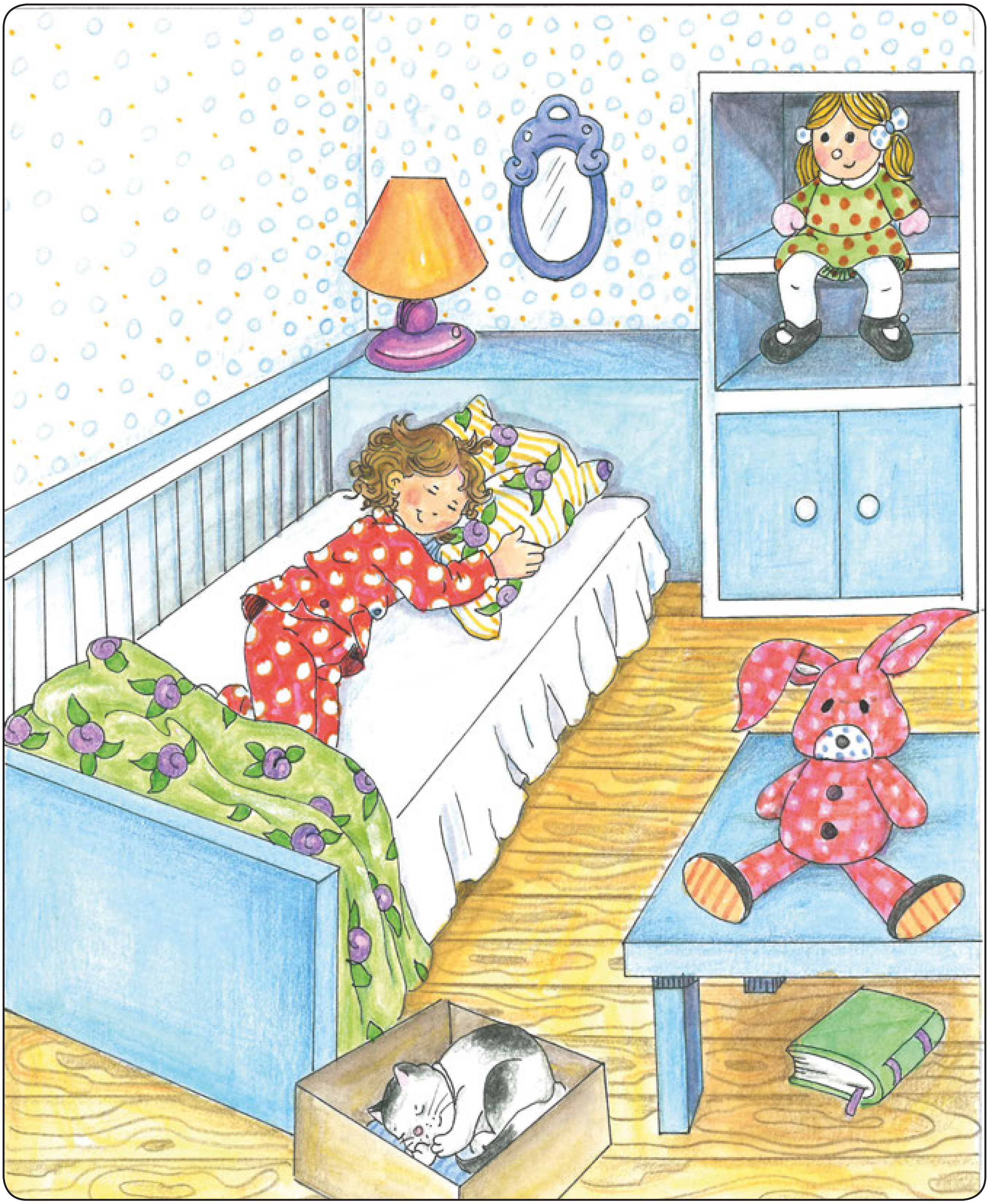

4 Dinleme metinleri:

Ünite 1-Bölüm 1

Жэбагъы : ФIэхъус апщий! Си си цIэр Жэбагъыщ.
Пэрыт : Упсэу апщий! Сэ си цIэр Пэрытщ, си ныбжьэгъум и цIэри Жансетщ.
Жэбагъы : Хэкум фыкъызэркIуар куэду ди гуапэ хъуащ.
Жансет : Дэри мыбы дызэрщыIэр куэду ди гуапэщ. Налшык куэду къалэ дахэщ. ЗэрыжаIэм хуэдэу дахэу къыщIэкIащ.
Жэбагъы : Мыбы дыщIэкIыжа иужь фэ ди къуажэм, Псынабэ фысшэну сыхуейщ.
Жансет : ФIы хъунщ. Зы адыгэ къуажэ тлъагъумэ, ди гуапэ хъунущ.
Жэбагъы : Дэ ди къуажэр Къэбэрдейм и нэхъ къуажэшхуэрщ, сэ си гугъэмкIэ нэхъ дахэщ. (ПогуфIыкIхэ.) Си гугъэмкIэ фигу ирихьынущ.
Жансет : Си гуапащэщ.
Жэбагъы : ИIэ нытIэ! Иджыпсту дыкIуэнщ.

ФедаIуэ :
ФемыдаIуэ ипэ, упщIэхэм жеуап ефт.
1- Пэрытрэ Жансетрэ дэнэ щыIэхэ?
2- Хэт зрагъэцIыхурэ?
3- ЗрагъэцIыхуам Пэрытрэ Жансетрэ дэнэ иригъэблагъэрэ?

Ünite 1-Bölüm 4

Жэбагъы : Мис дыкъэсащ. Дэ ди унэр мыращ. ФIэхъус апщий!
Анэ: ФIэхъус гуапэ фызох. Фыкъеблагъэ. ДывгъэльэпIащ. Сыт фыхуэдэ? Фэр щхьэкIэ адыгэ шхыныгъуэ IэфIхэр фхуэспщэфIащ. ФынакIуэ, Iэнэм фынеблагъэ.
Жэбагъы : Жьыщхьэмахуэ ухъу, ди анэ! Тхьэм утхуигъэпсэу. Тхьэр арэзы къыпхухъу.
Анэ : Фи хэку фыкъихьэжащ. Фыкъихьэжыпэныр къывэхъулIэну, фыкъыздикIахэм я сэламыхьу фыкъытхуэкIуащи дыфподжэж, фи хэку фыкъыздихьэжам лъапэ махуэ къифшиену, ди жьэгу пащхьэр хуабэу, щыужьыхым дэп жьэражьэ фыхуэхъуну, фызэныбжьхэр фызэгъусэу, фызэрыщIэрэ фызэльэIэсу, фи лъапсэхэм фыльэIэсыжыну, фыкъызытекIуахэр къывэхъулIэну, насыпыфIэ фыхъуну, фи гурыль фIыгъуэхэр къывэхъулIэну, фи бзэр фIурылърэ фи хабзэр вгъэзащIэу фыпсэуну сынывохъуэхъу, Тхьэм къывигъэхъулIэ.
Зыжьэу : Тхьэм жиIэ!
Жансет : Псори куэду IэфIщ, дахэщ. Тхьэм уигъэпсэу.
Жэбагъы : Дыбгъэтхъащ, тхьэм бейтхъэж уищI. Уи гъащIэр дахэу тхьэм фIыкIэ дияпэ уригъэт, къытхыхьа ди ныбжьэгъухэми я гупсысэфIхэр къадигъэхъу, ди зэпыщIэныгъэр игъэбагъуэ, дызэргъуэтыжащи тхьэм дызэфIимыгъэкIуэдыж!
Пэрыт : Псалъэ куэд жытIэн дыхуейщ! ! Дыхуейщ, ауэ дызыхуейр къэтIутэну ди бзэр тхурикъуркъым. Псом щхьэкIи фыпсэу жыдоIэ. Фи хьэщIэу дызэрыщытри куэду ди гуапэщ.
Жансет : Мы шхыныгъуэ IэфIхэм я цIэхэр сыт?
Анэ : Мыр джэдлыбжьэ. Мыри хъыршын. Мыр дэ фIыщэу тфIэфI шхыныгъуэщ.
Жансет : Псори IэфIыщэщ, тхьэм фигъэпсэу.

Ünite 2-Bölüm 1

Пэрыт : Жансет, еплъыт сыту пIыIэ дахэ! Мыпхуэдэ ди адэхэм къахуэтщэхун?
Жансет : НытIэ, пэжу дахэщ. Сом дапщэупIэрэ?
Пэрыт : Мы пыIэр сом дапщэ?
Тыкуэнтет : Сом мин тIощIрэ тхурэщ.

4 Dinleme metinleri:

Ünite 1-Bölüm 1

Джэбагъ : Фэсапщ! Сэ сцӀэр Джэбагъ.
Пэрыт : Опсэу. Сэ сцӀэр Пэрыт. Синыбджэгъум ыцӀэр Джансэт.
Джэбагъ : Хэкум шъукъызэрэкӀуагъэр боу тигуапэ хъугъэ.
Джансэт : Тэри мыщ тызэрэщыӀэр боу тигуапэ. Налщык боу къэлэ дах. ЗэраӀорэм фэдэу дахэу къычӀэкӀыгъ.
Джэбагъ : Мыщ тызчӀэкӀыжьрэм ыуж тикъуаджэу Псынабэ шъусщэнэу сыфай.
Джансэт : Дэгъу хъун! Тэри зы адыгэ къуаджэ тлъэгъумэ боу тигуапэ хъун.
Джэбагъ : СэркӀэ тикъуаджэ Къэбэртэе хэкум итхэм анахь ин ыкӀи анахь дах (гушӀозэ). Тхьам ыӀомэ шъугу рихьын.
Джансэт : Сигопэ дэдэ хъугъэ.
Джэбагъ : НекӀо ащыгъум! Джыдэдэм тыжъугъакӀу!

Шъуедэӏу:
Шъуемыдэӏузэ упчӀэхэм джэуап къяшъут.
I – Пэрытрэ Джансэтрэ тыдэ щыӀэха?
2 – Хэта нэӏуасэ зэфашӀыгъэхэр?
3 – Нэӏуасэ зыфэхъугъэхэм Пэрытрэ Джансэтрэ тыдэ ригъэблэгъагъэх?

Ünite I-Bölüm 4

Джэбагъ : Мары тыкъэсыгъ. Мыр сэ сиунагъо иун. Фэсапщ!
Анэ : Фэсапщ, кӀалэхэр! ШӀуфэс гуапэ къышъосэхы. ТыжъугъэлъэпӀагъ. Сыдэу шъущыта? Шъощ пае адыгэ шхыныгъо ӀэшӀухэр згъэхьазырыгъэх. НекӀо, Ӏанэм шъукъеблагъ!
Джэбагъ : Опсэу. Тхьам угъэпсэу. Тхьар разэ къыпфэхъу!
Анэ : Шъуи Хэку шъуикъыхьажьыгъ. Шъукъихьажьыпэныр къышъохъулӀэнэу, шъукъыздикӀыгъэхэм ясэламыхьэу шъукъытфэкӀуагъэшъы тышъоджэжьы. Шъуи Хэкоу шъукъыздихьэжьыгъэм лъэпэ мафэ къишъухьэнэу, тиджэгу пашъхьэр фабэу, зэныбджэгъухэр шъузэгъусэу, шъузэлъыӀэсэу, шъуилӀэкьо лъапсэхэмкӀэ шъузэлъыӀэсыжьынэу, шъукъызфэкӀуагъэхэр къыжъудэхъунэу, насыпышӀо шъухъунэу, шъугу илъ шӀугъохэр къышъохъулӀэнэу, шъубзэ шъуӀулъэу, шъуихабзэ жъугъэцакӀэу шъупсэунэу сышъохъохъу, Тхьам къышъуегъэхъулӀ! Зыжэу – Тхьам иӀомэ!
Джансэт : Зэпстэури ӀашӀу дэд, дэхэ дэд. Тхьауегъэпсэу!
Джэбагъ : Тыбгъэтхъагъ, Тхьам уегъэун. УигъашӀэр дахэу Тхьам шӀукӀэ тапэ урегъэт, къытхэхьагъэ тиныбджьэгъухэми ягупшысэшӀухэр къадегъэхъу, тизэпхыныгъэ егъэбагъу, тызэрэгъотыжьыгъэшъ, Тхьам тызэшӀуемыгъэкӀодыжь.
Пэрыт : Ӏэджи къэтӀонэу тыфай. Ау тиадыгабзэ икъурэп. КъытфэшъушӀэгъэ пстэуми апае шъопсэу къышъотэӀо. ШъуихьакӀэ тызэрэхъугъэм пае тэгушӀо.
Джансэт : Мы шхыныгъо ӀашӀухэм ацӀэхэр сыда?
Анэ : Мыр Хьалыжьу. Мыри Чэтлыбжь. Чэтлыбжьэр тэ шӀутльэгъурэ шхыныгъу.
Джансэт : Пстэури ӀашӀу дэд, тхьашъуегъэпсэу!

Ünite 2-Bölüm I

Пэрыт : Джансэт, еплъ, сыдэу хъурышъо пэӀо дах! Мыщ фэдэ тятэмэ къафэтщэфына?
Джансэт : Ары, дэхэ дэд. Сомэ тхьапшэ хъура шъуӀуа?

Пэрыт : Уаууу! Сыту лъапIэ! Сыт апхуэдизу щIэлъапIэр?
Тыкуэнтет : Зищхьэкlэр ифlым щыщщи аращ. Нэхъ пыуди щыlэщ. Фыхуей?
Пэрыт : Сэ дахэу зыгуэр сыхуейщ ауэ лъапIэ дыдэ иремыхъу.
Тыкуэнтет : Мыри щыlэщ, мис мы зыри щыlэщ, мыр нэхъ пыудщ, зыщхьэрыптlагъэу уеплъыну ухуей?
Пэрыт : Хъунщ... Сеплъынщ.
Жансет : Мыри дахэщ. Мыр сыт хуэдиз?
Тыкуэнтет : Сом миний. Мыбы фыщыщкъым си гугъэмкlэ. Фэ дэнэ фыщыщ?
Жансет : Аращ, дэ Тыркум дыкъикlащ.
Тыкуэнтет : Си гуэпащэ хъуащ. Фыщыхьэщlэкlэ фэр папщlэу сом минибл ирехъу.
Жансет : Пэжууи! Си гуапэ пщIащ, си адэм фэепль къыхуэтщэхунущ. Упсэушхуэ.

Ünite 4-Bölüm 1

Адэ : Жыфlэ иджы, сытхэр щыфщlа хэкум?
Пэрыт : Псори фlыт, дахэт. ПщIыхьым хуэдэт. ДызэрыкIуар сыту фIы хъуа!
Жансет : Ар пэжщ ауэ дэ мыбы, ди куэд тlэщlэгъупщыкlауэ къыщlэкlащ, си гугъэмкlэ ди хабзэхэр тщыгъупщэжащ.
Пэрыт : И нэхъ дэхапlэри хасэрат. Хасэм дыкlуащ. Абы Жэбагъы щызэдгъэцlыхуащ. Дэ, и къуажэм дишащ. Хасэм хэт щытлъэгъуа? Жэбагъы ди унэкъуэщыымрэ дызэригъэцIыхуащ. Темыркъан. Темыркъан и къуэшыр Аслъэн. ТIури фIы дыдэхэт. Сэ сызэрацlыхуар я гуапэ дыдэ хъуащ. Си унагъуэ исхэм псоми къыщlэупщlахэщ. Гужьеяхэщ сэри сыгужьеящ.
Адэ : Пэжууи? Сыту фIыщэ хъуа! Сыт хуэдэхэт? ФIыхэт? Я адэшхуэр хэтупIэрэт?
Пэрыт : Ящlэжу я адэшхуэ дыдэр Заурщ и къуэшыр дэ ди адэщхуэ Алим и адэшхуэращ. Псалъэм къыдэкlуэу зэкъуэшитlым дырабыну къыщlэкlащ.
Адэ : Тыркум къебгъэблэгъахэ? Дэри дызэрцlыхунт.
Пэрыт : Ипэу езыхэм адэжь щlыналъэм фырагъэблэгъащ. Уэри щхьэхуэу тыгъэ къыпхуагъэхьащ. Мы къамэр япэрей ди унагъуэм къащlэна къамэщ. Уэ къыпхуэсхьащ.
Адэ : Хэгъэщхьэхукlауэ тыгъэшхуэщ. Иджы сэри сыгужьеящ.
Пэрыт : Адэжь щlыналъэм щыlэхэр дэ къытпоплъэхэ. Псори зэгъусэу дыкlуэн хуейщ.

Ünite 5-Bölüm 1

Бислъэн къызэрыушу сыхьэтым еплъащ.
- ЕджапIэ кIуэгъуэр хэзгъэкIэсащ!
Зихуэпэн хуейщ, ауэ и щыгъынхэр игъуэтыжыркъым.
Бислъэн къэгубжьащ.
- Дэнэ щыIэ си щыгъынхэр?
- Сэ Iэнэ лъабжьэм сыщIэлъщ. Е сэ Iэнэм сыкIэщIэлъщ.
- Уааа... си лъэпэдхэр дэнэ щыIэ?
- Дэ тхылъхэм дыхэлъщ, дыгъуэпшыхь мыбыхэм дакъыхэбдзат, - жиIэри къэгуоуащ лъэпэдхэр.
- Си шырыкъухэр дэнэ щыIэ?
Шырыкъухэм зыри жаIакъым. Зы лъэныкъуэр дапхъэ щIагъым кIэщIэлъыт, адрейри бжэ къуагъым къуэлъыт.
Бислъэн гугъусыгъуу зихуэпащ, сыхьэтым еплъащ, ауэ еджапIэ кIуэгъуэр куэд щIат зэрыблэкIрэ.

Пэрыт : Мы хъурышъо паIор сомэ тхьапшэ хъура?
Тучантес : Сомэ мин тIокIрэ тфырэ.
Пэрыт : Уаууу! Сыдэу лъапIа! Сыд ащфэдизэу зыфэлъапIэр?
Тучантес : Анахь дэгъумэ ащыщышъ ары. Нэхь пыути тиI. Уфая?
Пэрыт : Сэ дахэу зыгорэм сыфай, ау лъэпIэ дэдэ орэмыхъу.
Тучантес : Мыри щыI, мыр нахь пыут, зыщыплъэу уеплъынэу уфая?
Пэрыт : Хъун, сеплъын.
Джансэт : Мыри дахэ. Мыщ сыд ыуас?
Тучантес : Сомэ миний. Мыщ шъуищыщэп, сызэренэгуерэмкIэ. Тыдэ шъущыщ?
Джансэт : Тэ Тыркум тыкъикIыгъ.
Тучантес : Сигуапэ хъугъэ. ШъуззэрэхьакIэм пае сомэ минибл орэхъу.
Джансэт : Шъыпкъа! СыбгъэгушIуагъ тятэмэ шIухьафтын къафэтщэфыщт. Опсэу!

Ünite 4-Bölüm 1

Атэ : КъэшъуIуат джы, сыд щышъущIагъэхэр хэкум?
Пэрыт : Пстэури дэхагъ. ПкIыхьэм фэдагъ. ТызэрэкIуагъэр сыдэу дэгъу хъугъэ!
Джансэт : Ары , ау тэ мыкIэ аджи, тщыгъупшагъэу къыкIэкIыгъ.Сэ сызерэплъырэмкIэ,ти хабзэхэр тщыгъупшэжьыгъ. тэ, икъуажэ тишагъ. Хасэм хэт щытлъэгъугъа?
Пэрыт : Анахь гъэшIэгъоныр хасэм щыхъугъэр ары. Хасэм тыкIуагъ. Ащ Жабагъы нэIуасэ тыщыфэхъуъ. Жабагъы тиунэкъощыр нэIуасэ къысфишIыгъ.Темыркъан.Темыркъанрэ ыш Аслъэнрэ. ТIури дэгъу дэдэх. Сэ нэIуасэ къызэрэсфэхъугъэхэр агуапэ дэдэ хъугъэ. Сиунагъо ис пстэуми къакIэупкIагъэх. Ахэр бырсырыгъэх, сэры сыбырсырыгъ.
Атэ : Шъыпкъа! Сыдэу дэгъу хъугъэ! Сыдэу щытых, дэгъуха? Ятэжь хэт шъуIа?
Пэрыт : Анахьыжьэу ашIэжрэ ятэжь Заур. Заур ыш тэ титэтэжь Али ятэжь. ПIон фаемэ зэшымэ тарибынэу къыкIэкIыгъ.
Атэ : Тыркум къебгъэблэгъагъэха? Тэри нэIуасэ тызэфэхъун.
Пэрыт : Апэ ащ щъо хэкум шъурагъэблагъэ. Ори шъхьафэу зы шIухьафтын къыпфырыгъэхьыгъ. Мы къамэр тятэжъмэ къакIэныжьыгъэу зы къам. О къыпфэсхьыгъ.
Атэ : Мыр фэшъхьафэу шIухьафтыныщх. Джы сэри сыбырсырыгъ.
Пэрыт : Хэкужъым щыIэхэр къытпэплъэх. ЗэкIэми тызэгъусэу тыкIон фай. Адэжь щIыналъэм щыIэхэр дэ къытпоплъэхэ. Псори зэгъусэу дыкIуэн хуейщ.

Ünite 5-Bölüm 1

Бислъан къызэущым сыхьатым еплъыгъ.
- ЕджапIэм кIонэу сыгужъуагъ!
Зифэпэн фай ау ищыгъынхэр игъотырэп. Бислъан губжьыгъэ.
- Тыдэ щыIа сищыгъынхэр?
- «Сэ Iанэ чIэгъым сычIэлъ. Тыгъоспчыхьэ мыщ сыкъчIэбдзагъ» - иIуагъ джанэм.
Адэ силъэпэдхэр тыдэ щыIа ?
- «Тэ тхылъымэ тахэлъ. Тыгъоспчыхьэ мыхэмэ такъхэбдзагъ» - аIуи къэкууагъэх лъэпэдхэр
- Сипотинхэр тыдэ щыIа?
Потинхэм зи аIуагъэп. Зыр шкаф чIэгъым чIэлъ, адрэр пчъэ къогъум къолъ...
Бислъан ерагъоу зифэпагъ, сыхьатым еплъыгъ ау еджапIэм зыкIощт уахътэр зыблэкIыгъэр аджи шIагъэ...